

FLYGGVAPEN

nytt

Nordens största flyglidskrift

3/92

Foto: Å.Anderson
G. Bolander
J. Charleville
B. Dahlin
U. Fabiansson

Foto: B. Johansson
P. Liander
A. Nylen
R. Rydh
L. Sjogren

Gripens utlandsdebut imponerade

Årets internationella flygutställning i Farnborough/England kännetecknades av en klar rysk dominans – i luften och på marken. USA begränsade sig till markvisning av F-15 C+E, F-16C och F-18C. En "turkisk" F-16 flygvisades.

Vid sidan av de spektakulära ryska flygplanen rönt de svenska nykomlingarna JAS 39 Gripen och passagerarflygplanet SAAB 2000 stor och berättigad uppmärksamhet. Såväl flyguppvisningarna som markutställningen intresserade storpublik. Och internationella massmedier ägnade utrymme för svensk-produkterna i en omfattning som det var mycket länge sedan. Sådant känns inspirerande. Och inget framtidstro.

JAS 39 genomförde en med SAAB 340B och 2000 sammanhängande flyguppvisning. Gripen visade upp ett "ärtigt" program – trots att provflygplanet var belagt med begränsningar i flygvelopen och hade en del mätutrustning ombord. Mest imponerade SAAB-provflygaren Lars Rådeströms stående åtta. Och hans flygning på första söndagen i uruselt väder gav eko bland kennarna. Man anar med förtjusning att "39:an" kommer att bli BRA. Konkurrensmässigt mycket bra.

En vapennyhet på utställningen var jaktroboten S 225X, som visades i mock-upversion invid Gripen. S 225X är en samarbetsstudie mellan BAe (Brittish Aerospace) och SMAB (Swedish Missile AB), som skall leda fram till nästa generation högprestanda-robotar. Denna aktiva radarjaktrobot kommer att få "fire and forget"-förmåga, men med möjlighet till länkuppdatering. Prestanda uppges vara bättre än dagens AMRAAM

(Advanced Medium Range Air to Air Missile) från Hughes. S 225X kommer att kunna bäras av alla flygplan som i dag kan bära Skyflash, Sparrow eller AMRAAM.

FlygvapenNytt kommer i "julnumret" (4/92) att utförligare redovisa årets Farnborough-utställning. Här skall bara konstateras: A) Franska Rafale C premiärflygs utomlands och imponerade. Speciellt dragkraften (nu med två nya motorer). – B) Den modi-

fierade versionen av Su-27 Flanker heter nu Su-35. Flygplanstypen har givits förbättrade flygprestanda genom rörliga nosvingar. Su-35 har ett nytt elektroniskt styrsystem – nu digital funktion. – C) Ny är också MiG-29M (senare troligen = MiG-33). Nya balklägen medger nya beväpningsalternativ, bl a aktiva radarrobotar. Har elektroniskt styrsystem. Ny radar med look down-kapacitet. ■

Jahn Charleville

Foto: Nils Göran Widh

Chefen för Flygvapnet, generallöjtnant Lars E. Englund, i samspråk på Farnborough (framför Gripen) med HM Konungen. Därmed ses generalmajor Sven-Olof Högborg (Chef FMV: FLYGMATERIEL). Längst t v ses Per Pelleberg (chef JAS-utprovning) och längst t h Johan Gille (provflygare/SAAB).

FlygvapenNytt 53 år

Nordens största flygtidskrift: 33. 500 ex.

Trycks på miljövänligt papper.

INNEHÅLL

- Sid 4: FV personalpolitik, m m
- 5: TP 84 i ex-Jugoslavien
- 11: FV:s markförsvar
- 16: NM i flygfemkamp
- 18: Skogsbrandsbombning
- 20: Rekordhopp från TP 84
- 22: ÖB:s klubba 50 år
- 32: Nytt i kort-kort
- 36: FVRF-nytt

Nr 4/92 utges i december

Manusstopp för nr 1/93 = 11 december

Välkommen TP 102

Försvarets Materielverk tecknade den 29 juni för Flygvapnets räkning avtal med Gulfstream Aerospace Corp om upphandling av tre flygplan av typ Gulfstream GIV. Av dessa skall två (= TP 102B) fr o m 1997 ersätta TP 85 Caravelle och ett (TP 102A) fr o m november i år komplettera TP 100 för speciella transporter. – Nedan ses Gulfstreams president C. Lowe (t v) överrätta en modell till gen mj S-O Hökborg, chef FMV: FLYGMATERIEL.

Chefredaktör & ansvarig utgivare: **BERNT ÖSTH**
Redaktionschef: **OWE WAGERMARK**
Redaktör: **JAHN CHARLEVILLE**
Prenumeration: **GUNNEL WIRÉNIUS**

Ljungbergs Tryckeri AB, Klippan 1992-10-19/92-843

BIDRAG från läsekretsen välkomnas. Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera allt material. – Endast "Ledaren" ger uttryck för CFV åsikter. För signerade artiklar svarar resp författare, för redigering och layout redaktören.

ÅTERGIVANDE av textinnehållet medges. Källan önskas tydligt angiven.

ADRESS: **TS**
FlygvapenNytt 08-788 75 69
Flygstaben/Info (pren) 788 75 67
107 84 Stockholm vx: 788 75 00

Prenumerationspris 50 kr 1992
Postgironummer 31 69 97-6
Kassa 103:6 Flygstaben

Fax-nr: 08-664 77 39

Internationell samverkan

Just nu pågår en våg av förändringar som innebär utökade kontakter över gränserna, mellan stater och med nya stater.

Sverige är medlem i flera internationella organisationer och har ansökt om medlemskap i EG.

Svensk exportindustri söker nya marknader för svenska produkter. I hård konkurrens blir avancerade teknologiska system särskilt viktiga, t ex inom flyg- och rymdområdet.

Det är uppenbart att också vi i Flygvapnet berörs av dessa ökade internationella kontakter.

Utöver att allmänt bidra till att stödja svenska politiska och industriella ambitioner har Flygvapnet direkta uppgifter inom några områden

● ● De förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder som överenskommit vid konferensen om säkerhet och samarbete i Europa (ESK) innehåller bl a en uppmaning till utökade militära kontakter mellan medlemsstaterna. En typ av kontakter är flygbasbesök, vid vilka (flyg)officerare från de 52 staterna under en dag får följa verksamheten och träffa personalen vid en flottilj. ESK:s första flygbasbesök ordnades av Sverige 1991 vid F 13. I år har hittills svenska flygvapenofficerare besökt sju utländska flottiljer.

En annan typ av förtroendeskapande åtgärder som beslutats av ESK är utvärderingsbesök, vid vilka representanter för en stat besöker ett förband för att kontrollera att lämnade uppgifter om personal och materiel är riktiga. Sverige har tagit emot ett sådant besök vid F 16 respektive F 21.

Ytterligare en form av förtroende- och säkerhetsskapande åtgärder är det från "Vancouver till Vladivostok" omspannande Open Skies-avtalet, som i år slutits mellan NATO-staterna och de forna WP-staterna. (Från f d Sovjetunionen är Ryssland, Ukraina, Vitryssland och Georgien anslutna.) Sverige har ansökt om medlemskap och har i dag observatörsstatus. Syftet är att skapa ökad insyn i försvarsförberedelser genom observationsflygningar över andra staters territorier med utnyttjande av kameror, IR-sensorer och Syntetisk Apertur Radar.

Sverige deltog i september i år i en övningsflygning över Ryssland.

● ● Sverige erbjuder allt flera divisionsutbyten. Vi har ökat antalet sådana utbyten. Flygvapenchefer genomför ömsesidiga besök i varandras länder. Flera stora internationella flygdagar önskar svenskt deltagande. Vi är mer återhållsamma till flygdagarna, liksom till alla önskemål om uppvisningar i blandade förband eller flygningar för gemensam utbildning eller av övningskaraktär.

● ● Att Sverige tilldrar sig intresse beror inte enbart på den internationella utvecklingen. Genom alla kontakter, genom besök under tidigare år, genom tidskrifter, rapporter m m har det svenska flygvapnet fått en stark position bland världens flygvapen.

Vår prioritering av kvaliteten har uppmärksamats. Svensktillverkade avancerade flygplan imponerar. Den lilla personalstyrkan för att hålla så många flygplan i luften väcker stor uppmärksamhet. Vår utbildning av värnpliktiga till avancerade krigsbefattningar inger stor respekt. Alla frivilliga som håller hela system i gång bidrar till ett positivt helhetsintryck.

Våra insatser med transportflyg i såväl hjälpsatser som andra FN-uppdrag är väl kända. Såväl taktik, snabbhet som effektivitet imponerar också på andra länders besättningar.

● ● Ökade insatser för internationell utveckling och förståelse kräver stora insatser av Flygvapnets personal. I de flesta fall kan de planeras i god tid och med sedvanliga rutiner. Ofta måste dock besök genomföras med mycket kort förberedelse-tid. Vi har visat god förmåga till detta, men vi måste ibland acceptera störningar i planerad verksamhet.

Trots en del olägenheter är det till stor nytta för Flygvapnet och Sverige, att vi deltar i utbyten av detta slag. Det är också stimulerande för vår personal att möta kolleger med varierande erfarenheter. ■

Personalpolicy i förändringstider

*Av generalmajor Bennt Östh
Chef för Flygstaben*

I detta nummer beskriver vi ingående åtgärder främst inom personalområdet med anledning av den omorganisation i Flygvapnet som föranleds av årets försvarsbeslut. När detta skrivs är det också känt att partiöverenskommelsen i slutet av september innebär ytterligare ingrepp, bl a i krigs- och grundorganisation samt de värnpliktigas reseförmåner.

Det är tyvärr inte möjligt att i skrivande stund klarlägga alla konsekvenser. Så snart underlag föreligger, kommer mer information att ges. Dock kan redan nu konstateras att ett större antal personer berörs än vad tidigare beslut omfattade.

Med nu kända förutsättningar är det dock Chefens för Flygvapnet (CFV) inriktning, att de principer som lagts till grund för personalåtgärder efter försvarsbeslutet skall tillämpas även i den nya situationen.

● ● En väsentlig utgångspunkt är, att framtida behov av officerare kan tillgodoses med anpassning av vår nyrekrytering – dock med en betydande omflyttning. Antalet civila kan

behöva reduceras ytterligare. Bland annat på grund av F 6:s nedläggning. Emellertid skall alla åtgärder som hittills är planerade fullföljas. Allt stöd skall ges till all berörd personal.

Än högre krav ställs nu på förutseende bemanningsplanering. Krigsorganisationens behov styr – med en effektiv och rationell stödorganisation.

● ● CFV har i uppgift att 1995 föreslå fortsatta förändringar av grundorganisationen sedan koncessionsprövning (som gäller buller och andra miljöfrågor vid våra flottiljer) och andra erforderliga utredningar genomförts. Det är CFV avsikt att föreslå en framtida organisation som optimerar krigsbehov och rationell fredsdrift med minimerade konsekvenser för personalen.

Intill dess skall alla chefer medverka till att sprida information, inhämta synpunkter från all personal och medverka till snabba, väl avvägda och klarläggande beslut som minimerar konsekvenser men ändå vidmakthåller ett effektivt flygvapen. ■

Den omstrukturerings av Flygvapnet som följer av årets försvarsbeslut och senare "krispaketsbeslut" är omfattande och berör många individer. Omstruktureringen innebär såväl nedläggning av flottiljer som stora verksamhets- och organisationsförändringar inom bland annat stridslednings- och luftbevakningssystemet. Krigsorganisationen kommer att genomgå stora förändringar.

Personalfrågor i fokus

Av flygstabens personalledning

Personalen i Flygvapnet består av yrkesofficerare, reservofficerare, yrkesofficersaspiranter, civilanställd personal, frivilligpersonal och värnpliktiga. Samtliga personalgrupper kommer att beröras av omstruktureringen. Den är en fråga för *hela* Flygvapnet.

Uttryckt i siffror ser den aktuella personalplaneringen ut så här:

Personalkategori	1992	1997	2002
Behov			
yrkesofficerare	4120	3640	3600
reservofficerare	1850	1420	1420
civila	3370	3020	2855
frivilliga	8100	7000	7000
vpl (GU/år)	5600	4200	3900
Tillgång			
yrkesofficerare	3760	3640	3600
reservofficerare	1630	1420	1420
civila	3495	3020	2855
frivilliga	6000	6300	6600

● ● Behovet av **yrkesofficerare** minskar jämfört med dagens tillgång. Pensionsavgångarna under den tid vi har på oss att inta den nya organisationen är, tillsammans med de bedömda förtidsavgångarna, av samma storleksordning som den reducering av antalet yrkesofficerare som skall göras. Minskningen kan därför, trots krispakets tillblivelse, i huvudsak genomföras genom naturlig avgång – inledningsvis kompletterad med en minskning av rekryteringen. Antalet **yrkesofficersaspiranter** kommer därför att vara lägre än normalt under flera år.

Detta gäller när man betraktar Flygvapnet som helhet. Rent antalsmässigt finns en plats i den framtida krigs- och grundorganisationen för nästan alla nu anställda yrkesofficerare. Organisationsförändringarna innebär dock att ett antal yrkesofficerare

måste **byta arbetsuppgifter** och/eller **byta tjänstgöringsort**. Det är angeläget att så många som möjligt av de berörda gör detta, i annat fall måste de inom en snar framtid ersättas via såväl kostsam som tidskrävande nyrekrytering och utbildning.

● ● Det *minskade behovet* av **reservofficerare** sammanhänger främst med förändringar inom basorganisationen samt avvecklingen av den optiska luftbevakningen i dess nuvarande form. Minskningen kan i huvudsak åstadkommas genom en anpassning av grundrekryteringen av nya reservofficerare och rekryteringen till reserven av förtidsavgångna yrkesofficerare.

Flygvapnets omstrukturering innebär dock att ett antal av Flygvapnets reservofficerare i framtiden behövs på andra ställen i organisationen än där de i dag är placerade.

Det kan vara inom samma verksamhetsområde vid annat förband men också inom helt andra verksamhetsområden. För dessa reservofficerare innebär detta, att ett fortsatt aktivt engagemang i Flygvapnet förutsätter villighet och möjlighet att **byta förband** och/eller **genomgå omskolning** till andra typer av befattningar. Mot bakgrund av den flygvapenkunskap våra reservofficerare representerar är det väsentligt, att så många som möjligt även i framtiden på detta sätt ställer sina tjänster till Flygvapnets förfogande.

● ● Behovet av **civilanställd personal** minskar till följd av såväl förändringarna i krigsorganisationen som den omfattande reduceringen av grundorganisationen. Vidare ger de sänkningar av ambitionsnivån i grundorganisationen

och som *ekonomin framtvingar* och som den säkerhetspolitiska situationen möjliggör, ett minskat behov av personal inom verksamhetsområden som inte har någon direkt koppling till den framtida krigsorganisationen.

Detta är anledningen till att minskningen av civil personal är jämförelsevis större än av militär personal. Ett annat skäl till detta är, att Flygvapnet går in i omstruktureringen med betydande *vakanser* bland den *militära* personalen, medan det finns ett *överskott* av *civil* personal.

Naturligtvis är det angeläget för Flygvapnet att, inom ramarna för de framtida organisatoriska behoven, behålla så mycket som möjligt av den kompetens som den berörda civila personalen utgör. De civila bör således framgent krigsplaceras.

Detta förutsätter att man är beredd att, i likhet med vad som gäller för den militära personalen, i vissa fall **byta arbetsuppgifter** och att man, om man i dag tjänstgör på en arbetsplats som läggs ner, är **villig att flytta**.

● ● **Frivilligpersonalen** behålls på i huvudsak *samma numerär* som i dag. En viktig förändring är att, som planeringen nu är, frivilligpersonalen tar över hela den omstrukturerade optiska luftbevakningen, en omorganisation som enligt direktiven beräknas vara genomförd till den 1 juli 1994.

En annan förändring är att frivilligorganisationerna i framtiden själva kommer att svara för huvuddelen av sitt instruktorsbehov.

● ● Antalet **värnpliktiga** som kommer att grundutbildas inom Flygvapnet kommer att *reduceras*. Bakom reduktionen ligger, förutom de organisa-

tionsförändringar som följer av försvarsbeslutet, den ändrade värnpliktslagstiftningen. Dessa lagändringar innebär att i princip endast de värnpliktiga som direkt erfordras för att omsätta krigsorganisationen skall kallas in och utbildas, medan de övriga i värnpliktskullen placeras i en utbildningsreserv.

Från och med budgetåret 94/95 återgår repetitionsutbildningen till normal omfattning.

Genomförande

Sett mot de långsiktiga krigsorganisatoriska behoven skall varje myndighet inom Flygvapnet *aktivt medverka till omplacering* av främst militär personal från myndigheter, vars verksamhet reduceras eller avvecklas.

De personalåtgärder som föranleds av försvarsbeslutet m m skall genomföras utifrån Chefens för Flygvapnet (CFV) grundsyn och med *god personalomsorg*.

● ● Berörda **yrkesofficerare** önskemål klarläggs av den lokala myndigheten, varefter en sammanvägning för hela Flygvapnet görs. Under ett övergångsskede kan härvid, inom Flygvapnets totala behov, en viss lokal obalans accepteras. I ett längre perspektiv kan det bli aktuellt att utnyttja de instrument som finns, t ex förflyttningskyldigheten för yrkesofficerare med fullmakt.

Här måste konstateras att fullmaktsinnehavare genom sin speciella anställningsform – kan inte sägas upp – intar en särställning. Ett såväl reellt som akut överskott på yrkesofficerare med fullmakt inom Armén och Marinen har gjort, att ett speciellt åtgärds paket tagits fram för att stimulera fullmaktsinnehavare att frivilligt sluta eller övergå till verksamhet utanför försvarsmakten. Eftersom Flygvapnets nu kända långsiktiga behov i stort överensstämmer med dagens tillgång på yrkesofficerare, finns för närvarande detta avvecklingsbehov inte i Flygvapnet.

Varje sådan avgång av en fullmaktsinnehavare skall därför, för att säkerställa de totala behoven, underställas CFV för prövning.

● ● **Reservofficerare** skall i första hand följa med sitt krigsförband om detta överförs till annan myndighet. I andra hand rekommenderas omskolning till annan befattning i krigsorganisationen under förutsättning att behov och lämplighet föreligger. Dessa åtgärder måste balanseras mot beho-

vet av en anpassad rekrytering.

Föreligger överskott av reservofficerare vid något förband skall omplacering till annat förband eftersträvas. Även här kan CFV biträda och balansera mot de totala behoven.

Detta arbete förutsätts ske i direkt samverkan med berörda reservofficerare och deras krigsförbandschefer. CFV inser mycket väl, att den enskilde reservofficerens villighet till omplacering och inte minst hans/hennes möjligheter till en i vissa fall omfattande omskolning för en ny krigsbefattning är avgörande.

● ● Reduceringen av **civilanställd personal** skall, där så är möjligt, ske genom *naturlig avgång* och *omplacering*. Beroende på hur omfattande förändringarna blir vid de enskilda myndigheterna är naturligtvis dessa möjligheter olika. Totalt har möjligheterna minskat genom krispaketet.

En generell inriktning för framtiden är, att vid varje avgång noga pröva om verksamheten kräver återbemanning eller om arbetsuppgifterna kan omfördelas. Härigenom skapas utrymme för att, inom ramarna för Flygvapnets långsiktiga behov av civil personal, myndigheterna i stället för att nyrekrytera kan ta tillvara den flygvapenkompetens som redan finns i organisationen.

Självklart förutsätter detta, att den enskilde individen är *villig att byta arbetsuppgifter* och dessutom, i de fall myndigheten/arbetsplatsen avvecklas, är *beredd att flytta*.

För den personal, som trots ovan beskrivna åtgärder, av olika skäl inte kan beredas eller har möjlighet att acceptera fortsatt anställning inom Flygvapnet kommer *allt det stöd* för övergång till annat arbete som reglerna tillåter att lämnas. – Mer om detta ges i textavsnittet om *trygghetsavtalet* och *Försvarets personalnämnd*.

● ● Vad gäller **värnpliktig personal** innebär organisationsförändringarna ett tidigt behov att *minska det antal som grundutbildas*. För att minimera olägenheterna för den enskilde har förbanden uppmanats att tidigt ta kontakt med värnpliktskontoren, så att den värnpliktige får besked om ändrad uttagning så snabbt som möjligt.

● ● För att inom personalområdet genomföra Flygvapnets omstrukturering på bästa sätt, bör den normala flottiljorganisationen kompletteras med vissa funktioner/arbetssätt.

Chefen för Flygvapnet har rekommenderat myndigheter, som är föremål för organisationsförändring eller

nedläggning, att organisera en **samverkansgrupp** och ett **informationskontor**.

► I **samverkansgruppen** kan, förutom representanter från myndigheten, ingå t ex representanter från länsarbetsnämnd/arbetsförmedling, landsting, kommun och större företag på orten. Gruppens uppgift bör vara att *dels hjälpa* den enskilde och dennes familj till en fortsatt anställning inom Flygvapnet, *dels skapa förutsättningar* för fortsatt arbete på orten för den som inte kan flytta.

► **Informationskontoret** bör avlasta förbandets personalfunktion vissa av de meruppgifter som uppstår i samband med de förestående organisationsförändringarna. I uppgifterna kan ingå att *lämna information* om personal- och vakansläget vid andra myndigheter, att *förmedla kontakter* och att informera om lagar och avtal samt ekonomiska frågor i samband med omorganisationen.

Regelverket

Det personaladministrativa regelverk som måste beaktas när personalfrågor hanteras i samband med Flygvapnets omstrukturering är betydande både till sitt omfång och beträffande detaljeringsgraden.

Här ges en redovisning av huvudragen av detta samt även information om några instanser utanför Flygvapnets myndigheter som kan medverka.

Det personaladministrativa regelverket gäller i princip all anställd personal. Däremot tillämpas t ex inte trygghetsavtalet för reservofficerare. Dessa anses inte ha sin reservofficersanställning som huvudsaklig inkomstkälla.

● ● En persons *anställningsvillkor* är beroende av vilken sorts tjänst han/hon har samt om anställningen är **tills vidare** eller **tidsbegränsad**.

En person som anställs inom Flygvapnet blir anställd på en tjänst vid en myndighet, t ex anställning som officer vid F 16/Se M eller anställning som assistent vid F 15.

Inom Flygvapnet bekräftas anställningen dvs tjänstetillsättningen på **Tjänstemeddelande** (tidigare flottiljorder). Där framgår om anställningen är *tills vidare* eller i någon form *tidsbegränsad*.

En stor del av Flygvapnets yrkesoffi-

cerare är anställda **med fullmakt**. Detta innebär bl a ett längre gående anställningsskydd (kan t ex inte sägas upp pga arbetsbrist) men samtidigt också vissa skyldigheter (måste t ex finna sig i att bli förflyttad till ny tjänstgöringsort).

Ibland förväxlas begreppen *tjänst* och *befattning*. Det senare är inget anställningsbegrepp utan en beskrivning med ett ord av vilka arbetsuppgifter man har – t ex divisionschef eller chef bokförrådet.

● ● I samband med Flygvapnets omstrukturering finns det olika **skyldigheter** och **rättigheter** för personalen, beroende av vilken anställningsform man har. Likaså föreskriver regelverket olika vid nedläggning av myndighet, avveckling av del av myndigheten eller viss verksamhet samt vid omlokalisering av verksamhet.

När en **myndighet läggs ned** drabbas ett antal individer av **arbetsbrist**. Arbetsbrist kan även uppstå när en viss verksamhet inom en myndighet avvecklas. Om det inte finns möjlighet till omplacering till andra arbetsuppgifter utgör arbetsbrist saklig grund för uppsägning.

Myndigheten har skyldighet att innan uppsägning sker försöka *omplacera* individen till andra arbetsuppgifter som denne bedöms klara av. Detta förutsätter, att det finns utrymme i form av ledig tjänst och budgetmedel. Detta gäller dock **inte** om myndigheten helt läggs ned.

Även den anställde har skyldigheter. En sådan är för *vissa anställda* skyldigheten att låta sig förflyttas.

En yrkesofficer anställd med fullmakt är **skyldig att låta sig förflyttas** till annan tjänst som tillsätts med fullmakt. Detta gäller således även till en annan myndighet.

När **verksamheten minskar** så att risk för **övertalighet** uppstår vid en myndighet, skall **turordningskretsar** upprättas. En turordningskrets består av alla anställda med i huvudsak **jämförbara arbetsuppgifter** (således inte tjänster) på orten. Inom kretsen bestäms sedan turordningen med hänsyn till arbetstagarnas anställningstid hos staten. Principen "sist in – först ut" tillämpas således.

● ● För den som vid statlig anställning drabbas av arbetsbrist finns det **statliga trygghetssystemet** som "skyddsnät". Målet med detta är, att så **långt möjligt** skapa förutsättningar för att ingen skall bli bestående arbetslös till följd av arbetsbrist, eller för att man i samband med omlokalisering eller motsvarande väljer att

inte flytta med till nya orten.

Bland de hjälpresurser som staten ställer till förfogande är Arbetsmarknadsverkets insatser samt **trygghetsavtalet** (TA). Inom försvaret finns även **Försvarets Personalnämnd** (FPN) som en resurs.

Trygghetsavtalet gäller för statligt anställda som sägs upp pga arbetsbrist. Verksamheten inom TA bedrivs av **Trygghetsstiftelsen** (TS). Bakom stiftelsen står parterna på det statliga avtalsområdet. Stiftelsens verksamhet, dvs åtgärderna inom avtalet, finansieras genom en avsättning av **löneförhandlingsmedel** som parterna enas om. Stiftelsen har sitt huvudkontor i Stockholm och regionkontor i Umeå och Växjö.

● ● Åtgärder inom trygghetsavtalet är:

- 1) **Förlängd uppsägningstid** – uppsägningstiden enligt lag eller avtal dubbleras.
- 2) **Ledighet med lön** under uppsägningstiden – för utbildning eller andra insatser.
- 3) **Individuella åtgärder**. Trygghetsstiftelsen kan t ex hjälpa till med:

- ▶ *Utbildning som leder till ett nytt arbete.*
- ▶ *Hjälp att starta eget.*
- ▶ *Inskolningslön för att underlätta övergång till annan anställning.*
- ▶ *Personlig rådgivning.*
- ▶ *Medflyttandehjälp.*

Trygghetsstiftelsen följer den s k **arbetslinjen**. Det innebär att verksamheten syftar till att stödja den enskilde att snabbast möjligt få ett nytt arbete.

- 4) **Om man får nytt arbete:**

Inkomsttrygghetstillägg. – Den som blivit uppsagd och övergår till annan anställning har rätt till **kompensation** om den nya lönen är lägre. Om den nya månadslönen skiljer **mindre än 20 procent** från den gamla är kompensationen **30 gånger mellanskillnaden**. Om det skiljer 20 procent eller mer ges **löneutfyllnad** i maximalt fem år.

- ▶ **Efterskydd**. – Det statliga trygghetsavtalet kvarstår i fem år för den som fått en ny anställning och blivit arbetslös igen inom fem år från den nya anställningens början (och som inte omfattas av ett annat trygghetssystem).

- 5) **Om man inte får nytt arbete:**

Avgångsersättning – ger, tillsammans med A-kasseersättningen, 85 procent av månadsinkomsten **under A-kassetiden**: 300 arbetsdagar om man är under 55 år, 450 arbetsdagar om man är över 55.

- ▶ **Förlängd avgångsersättning**. – Ersättningen kan förlängas maximalt fem år efter avgången om särskilda omständigheter föreligger. Prövas halvårsvis och *efter A-kassetiden*.

- ▶ **Särskild pensionsersättning** – kan prövas från 55 års ålder efter A-kassetiden.

- 6) **Om man fyllt 60 år.**

Den som entledigats och som då har fyllt 60 år och väljer att inte söka nytt arbete har rätt till **pensionsersättning**.

Den som fyllt 60 år och slutar frivilligt, och på så sätt ger möjlighet för en annan uppsagd eller i vissa fall uppsägningshotad arbetstagare att få fortsatt anställning, kan också få pensionsersättning. Beslut om pensionsersättning fattas av **Statens löne- och pensionsverk**, SPV.

Punkterna 2-6 gäller även flyttningshotade.

● ● För dem som **inte omfattas** av trygghetsavtalet gäller:

- ▶ *Den uppsägningstid som lag eller avtal säger.*
- ▶ *Ekonomiskt stöd om man är ansluten till arbetslöshetskassa annars kan möjlighet till kontant arbetsmarknadsstöd finnas.*
- ▶ *Nytt arbete genom egna initiativ och arbetsmarknadsverkets insatser.*

● ● Vid det personalarbete som bedrivs inom Flygvapnet i samband med omstruktureringen utgör även **Försvarets Personalnämnd** (FPN) en viktig resurs.

FPN är enligt sin instruktion en central myndighet för personalfrågor som har samband med större organisationsändringar vid myndigheter inom försvarsdepartementets hela verksamhetsområde.

Till FPN är myndigheterna under försvarsdepartementets verksamhetsområde skyldiga att anmäla när det uppstår behov av **ny civil** personal. FPN får besluta, att en myndighet inte får ledigkunga eller tillsätta tjänster innan FPN undersökt om lämplig övertaliga eller medflyttande inom försvarsdepartementets område kan föreslås på den lediga tjänsten.

FPN använder ett datasystem för snabb information om vilka lediga tjänster och andra rekryteringsbehov som finns. Flygvapnets myndigheter är anslutna till systemet. Inom detta **upprättas lista på lediga arbeten** som via datorn kan läsas vid alla anslutna myndigheter.

FPN är även den instans som avgör frågor om **överklagande** beträffande tjänstetillsättningar inom försvarsdepartementets verksamhetsområde. ■

Flygvapnet i luftbro till ex-Jugoslavien

Av Per-Erik Brölén

Flygvapnet genomförde med hjälp av F 7:s stora transportflygplan TP 84 Hercules i början av juli tre flygningar för den katolska hjälporganisationen Caritas till Sarajevo från Sverige. Dessa flygningar blev mediemässigt tämligen väl uppmärksammade.

Den insatsen visade sig bara vara början på en betydligt större insats som F 7 på regeringens uppdrag skulle göra för FN:s flyktingkommisarie (UNHCR).

Uppdraget innebar basering i Zagreb med en Hercules och förstärkt besättning under två veckor. Avsikten var att undsätta befolkningen i Sarajevo med mat och medicin i den luftbro som flera länder varit med att upprätta. Uppdraget förlängdes senare med en vecka.

Det visade sig att denna insats skulle bli den mest dramatiska som F 7:s transportflygenhet någonsin varit med om. Hjälpoperationen gick under namnet SWEAT (Swedish Airlift to Sarajevo).

Regeringen gav i slutet av juli ÖB i uppdrag att ställa transportflyg till FN:s förfogande för humanitära insatser i det krigshärjade f d Jugoslavien (fortsättningsvis kallat ex-Jugoslavien). Personalen skulle tas ut frivilligt och flygningarna genomföras under förutsättning att säkerheten var "tillfredsställande".

Förberedelse tiden blev kort. Efter som F 7:s transportpersonal är van vid "snabba ryck" under tidspressade förhållanden, var det inga svårigheter att vara på plats i Zagreb den 2 augusti. Alla flygningar i luftbron till Sarajevo utgick från Zagreb, som är huvudstad i Kroatien – eller från hamnstaden Split. På plats fanns också England, Frankrike, Tyskland, Kanada, Italien och USA. Dessutom "gästspelade" ett flertal andra nationer bl a Belgien, Norge, Danmark, Spanien, Israel och Turkiet. Alla länder flög C-130 Hercules utom Tyskland och Frankrike, som

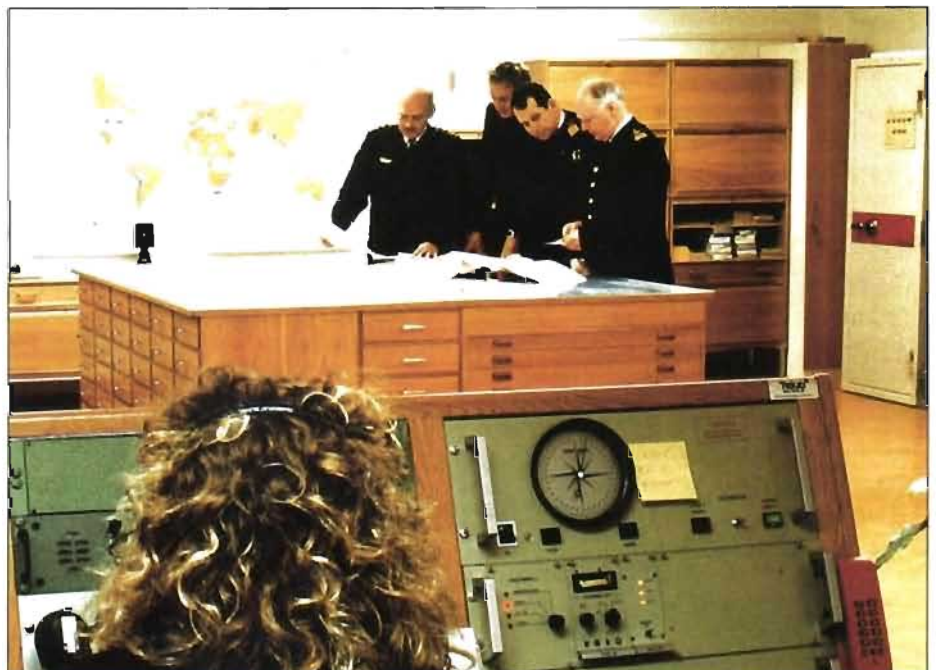
Försvarsmaktens medalj för internationella insatser

Chefen för Armén har av ÖB fått i uppdrag att till de flygplansbesättningar som genomfört hjälpflygtransporter till ex-Jugoslavien och Kroatien utdela försvarsmaktens medalj för internationella insatser, "Jugoslavienversionen".

använde C-160 Transall. Italien flög både C-130 och G222.

Mat och förnödenheter kom på långtradare via Österrrike och Ungern. Dessa lastades sedan om på pallets på Zagrebs flygplats av kanadensare och amerikaner under befäl av en kvinnlig kanadensisk kapten. Lastpaletterna byggdes under brännande sol i en stekande hetta. Temperaturen i skuggan varierade mellan +35 – 40 grader! De fick ha sina vattenflaskor i vårt svenska kylskåp (det enda som fanns), något som verkligen uppskattades. Dessa pallets lastades sedan in på rullbanorna i flygplanet, ett system som möjliggör snabb i- och urlastning. Hercules kan lasta sex paletter med en totalvikt på 20 ton.

Vår uppehållsplats på flygplatsen bestod av ett verkstadsstält under några stora lövträd. Transportkollegerna från

Herculesbesättning i planeringsfasen hemma på F 7 före hjälpflyguppdraget till ex-Jugoslavien.

Foto: Ulf Fabiansson

Kanada var våra närmaste grannar. Ström för att driva kylskåp, kokplatta och belysning fick vi av kanadensarna. För att klara vårt samband köptes en telefonlinje över flygplatsens växel. I FN:s taxfree-butik inhandlades en kombinerad telefon och fax, som dessutom kunde fungera som kopiator. En värdefull finess vi var ensamma om.

Vi var den enda kontingenten som inte hade satellittelefon som reservsambandsmedel. De flesta hade både militära och civila sådana system med sig. Ingen använder längre markbunden kortvågsradio, som för bara några år sedan var standardutrustning. I vårt flygplan fanns en kortvågsradio med möjlighet att använda krypterad snabbsändning. Den rönt stort intresse.

● ● Flygningarna planerades från UNHCR:s kontor i Genève. Deras man på flygplatsen i Zagreb var Mike Atchinson, en färgstark engelsman med båda fötterna på jorden. Han svarade för den minuteroperativa ledningen. Respektive kontingentschef hade dock sista ordet när det gällde att bedöma säkerheten för det egna flygplanet och personalen. Alla som varit i FN-tjänst vet att det kan vara svårt att förstå hur FN som lokal organisation fungerar på platsen.

I ex-Jugoslavien fanns två från varandra oberoende organisationer – UN Protection Force (UNPROFOR) och UN High Commissioner for Refugees (UNHCR). Vi arbetade för UNHCR men fick visst understöd av UNPROFOR. Vi lärde oss efter ett tag vem som gjorde vad och hur ansvaret fördelades. Underrättelsetjänsten vad gäller flygoperationerna kunde dock inte FN hjälpa till med i någon större utsträckning. Den klarades ut direkt mellan flygkontingenterna.

Nationer som hade varnar- och motmedelsutrustningar installerade ombord fick en ganska klar bild över hur luftvärnshotet efterhand ökade

F 7-personalens uppehållsplats (UPL) vid plattan på Zagrabs flygplats.

över Bosniens territorium. Varje kväll hade kanadensarna en briefing (även vi var med), där hotläget noggrant diskuterades. Överhuvudtaget var det internationella samarbetet totalt och öppet i alla avseenden. De utländska TV-bolagen CNN och SKY NEWS var de snabbaste och bästa källorna vad gällde markläget.

Flygningarna till Sarajevo genomfördes under dagtid och efter en fastställd route som var överenskommen mellan alla inblandade parter. Den gick från Zagreb via Rijeka till en

punkt söder om Zadar till Split och därifrån direkt till Sarajevo. Vid ett tillfälle följdes inte routen efter Split p g a cumulonimbusmoln. En av de krigförande parterna meddelade då direkt, att nästa gång detta inträffade kunde man inte tolerera att motståndarna fick hjälp från luften utan flygplanet skulle skjutas ner. In- och utflygning från Sarajevo genomfördes alltså i samma spår.

Avsaknad av fungerande fyror och landningshjälpmedel innebar att trafikkapaciteten blev begränsad. Nor-

På finalen/strax före sättningspunkt i Sarajevo.
Foto: P-E Brolén.

Lastplattan i Zagreb. – Foto: P-E Brolén.

Snabblossning i Sarajevo.

malt planerades för 24 landningar per dag. För oss innebar detta normalt två flygningar om dagen, ibland tre. Inträffade något onormalt avbröts flygningarna direkt till dess orsaken hade fastställts eller förklaring från parterna erhållits.

Vid vår första landning i Sarajevo hamnade vi mitt i en granatkastartack mot flygfältet. Granaterna slog ner runt hela flygplanet, där det stod uppställt på plattan. Italianerna, som då höll på att starta, var ytterst nära att bli träffade strax efter lätningen. Efter den incidenten stängdes flygplatsen under tre dagar till dess försäkringar hade utverkats från alla parter att detta aldrig skulle inträffa mer.

Vi lärde oss dock snart, att högtidliga löften och försäkringar kunde man inte lita på. Besättningen bar splitter-skyddsväst och byxor under flygningen. Skyddsutrustning var även obligatorisk för eventuella passagerare. Amerikanerna gav oss en checklista med instruktioner om hur man flyger Hercules i stridsområde. Vi gjorde nödvändiga anpassningar och kunde därefter följa den.

● ● Det gällde att vara så kort tid på marken i Sarajevo som möjligt. Normalt tog det ungefär 20 minuter från landning till dess vi åter var i luften. Den snabbaste tiden var 13 minuter – då lossades 18 ton last. Lastmästarna slet hårt i värmen och skyddsutrustningen. Vi flög med tre lastmästare ombord mot normalt två. Detta för att

snabbt kunna dumpa lasten – även direkt på marken om det skulle bli nödvändigt.

Inflygningen till Sarajevo gjordes så brant som det någonsin var möjligt. Starten genomfördes "rullande" och med så brant stigvinkel som möjligt. Korseld förekom nämligen av och till i bebyggelsen under in- och utflygningslinjen. Sarajevo ligger mycket vackert mellan höga bergknallar. Det var emellertid ett makabert skådespel att från plattan på flygplatsen se eldgivningen mellan höjderna och in mot staden, där våldsamma eldsvådor ibland rasade.

Vi råkade ut för ytterligare en incident, som är så osannolik att man egentligen bara skall drabbas av den i simulatören. Strax före sättning i Sarajevo stannade höger yttermotor. Vi besättningsmedlemmar tittade med oro på varandra: Vad var detta? Pådrag på tre motorer. Full last, hög temperatur och höga berg runt om ger begränsningar som gjorde att vi blev tvungna att svänga in över staden för att återvända på kurs till Zagreb.

Luftbron avbröts omedelbart till dess vi landat och kunde konstatera, att motorstoppet berott på ett tekniskt fel. Inga kulhål fanns heller i flygplanet, trots att vi blev beskjutna med handeldvapen under vänstersvängen över staden. Vi blev beskyllda för att hjälpa motståndarsidan (vilken den nu var), eftersom vi avvikit från den tillåtna routen.

● ● Flygningarna övervakades av ett

amerikanskt AWACS-flygplan (stationssignal "Magic"). Jaktflygsskydd fanns i form av F-14 Tomcat, som var baserade ombord på hangarfartyget USS Saratoga (stationssignalen "Hardcharge"). "Fientlig" jakt såg vi dock aldrig till eller ens hörde talas om. Det flögs ytterst sporadiskt med några MiG-21:or – flygplanstypen användes endast vid attackuppdrag.

Under vår sista vecka i Zagreb växte ett luftvärnsrobothot upp, vilket ganska snart blev allt otrevligare. Till slut gick det så långt att några transportflygplan (med motmedelsutrustning) blev pååsta med siktesradar. Undanmanövrer och remsfällning. Efter detta avbröts flygningarna och återupptogs först då FN fått försäkringar om att det inte skulle inträffa igen.

Första dagen flygningarna återupptogs bröts dock alla löften. Då avbröt vi svenskar vår insats för gott. Vi återvände hem till Sätenäs.

Av allt att döma blev sedan den italienska G222:an nedskjuten inte långt från Sarajevo och på den överenskomna färdlinjen. Det pågående kriget är ofattbart grymt och inga Genève- eller Röda Kors-konventioner iaktas.

● ● I ett tidigt skede av våra hjälpflygningar fick vi besök av chefen för Flygvapnet. Ett mycket uppskattat besök även om det blev kort. Han hann inte känna hettan i Sarajevo men fick uppleva den i Zagreb. (Det lär redan vara på gång en klädsel som är bättre anpassad för varmare klimat än vårt nordiska.) Även personal ur försvarsstaben besökte oss för att se hur verksamheten leddes på plats. Vi satte värde på att vår flottiljchef, överste Abrahamsson (erfaren FN-soldat från Kongokrisens dagar), besökte oss för att gjuta mod i "trupperna".

Den allt överskuggande erfarenheten är, att det numera *inte är lämpligt* att delta i humanitär hjälpflygverksamhet utan *varnar- och motmedelsutrustning*. Inte bara över sådana krigsskådeplatser som den i ex-Jugoslavien utan även i andra delar av världen.

Efter Östeuropas sammanbrott kan konstateras, att tillgången på vapen inklusive bärbara luftvärnsrobotar blivit mycket stor.

– Ett skyndsamt arbete pågår därför för att förse våra svenska TP 84 Hercules med den utrustning flygplanen behöver för så säkert som möjligt kunna fullgöra ålagda hjälpflygningar.

● ● Slutfacit: F 7:s Herculesbesättningar gjorde 25 landningar i Sarajevo; lastade ur 430 ton mat och mediciner till de svårt drabbade innevånarna i Sarajevo. Vi känner oss stolta över insatsen och glada över att oskadade vara tillbaka. ■

CFV (i blåa flygunderstället; det var +36° i skuggan) gästade F 7-personalen i Zagreb – förhörde sig om arbetsläget i krigsatmosfären.

MARKFÖRSVAR i Flygvapnet

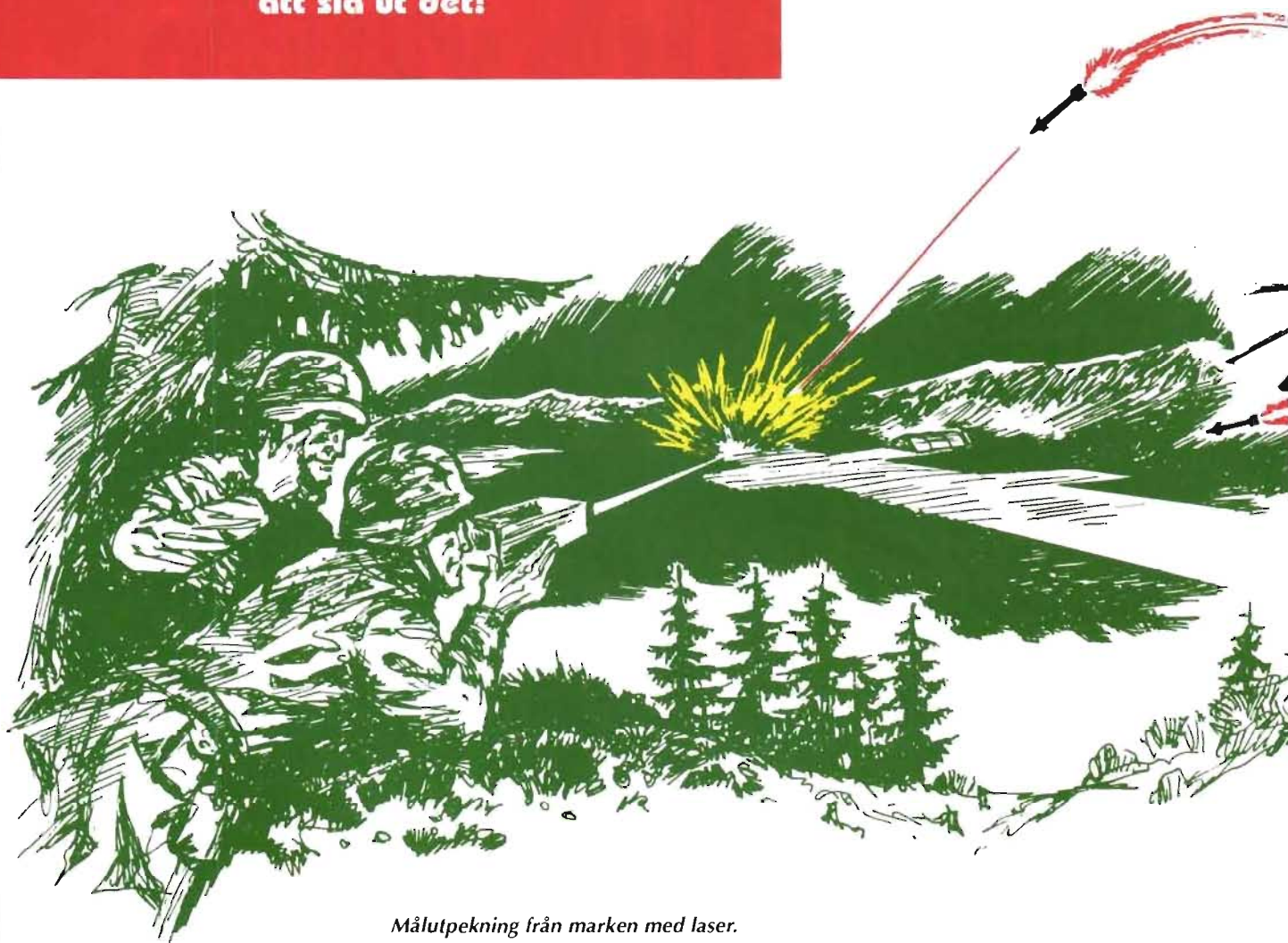
Av Stefan Ring

I historien finns det flera exempel på vikten av att inneha luftherravälde. Hade till exempel invasionen i Normandie kunnat genomföras utan den totala dominans av luftrummet som de allierade luftstridskrafterna hade? Nej, knappast. Inte heller hade Kuwait-krigets "Operation Desert Shield" fått en sådan exempellös framgång utan den inledande bomboffensiven och det direkta flygunderstödet av markstridskrafterna.

Vid ett angrepp mot Sverige är det viktigt för en angripare att tillskansa sig luftherraväldet. En förutsättning för detta är att vårt flygvapen slås ut, eller åtminstone hindras att verka. Ett medel för att nå detta mål är att utnyttja bomb- och attackflyg för anfall mot våra flygbaser eller anläggningar för flygstridsledning och luftbevakning, i vissa fall med stöd av specialförband på marken. ▶

**Ju effektivare vårt flygvapen är,
desto dyrare blir det för en angripare
att slå ut det!**

Målutpekning från marken med laser.

Vikten av att lyckas med sådana anfall har givit en ständig utveckling av flygburna vapensystem. Denna utveckling har gått mot enskilda bomber och robotar med bättre precision och genomslagskraft, men även mot mindre stridsdelar som i stor mängd kan spridas över stora ytor. Även den sistnämnda vapentypen kan dock ha tillräcklig sprängkraft för att tränga igenom och skada till exempel en asfalterad landningsbana.

Trots den tekniska utvecklingen av de vapensystem som bärs av flygplan har stormakterna också satsat stora resurser på särskilda markförband, så kallade specialförband eller sabotageförband som de också kallas. Många har säkert hört och läst om de sovjetiska

”Spetznas”, brittiska SAS och de amerikanska Special Forces.

Detta är inte någon ny företeelse. De flesta av dessa förband har sitt ursprung från Andra världskriget, då bland annat SAS spred skräck och förstörelse i de bakre tyska linjerna, till en början främst på flygfälten i Nordafrika.

I våra dagar har vi kunnat se hur sådana förband med stor framgång utnyttjas vid alla större krigsskådeplatser, inte minst under ”Falklandskriget” och det nyligen genomförda ”Kuwaitkriget”. Hemlighetsmakeriet kring specialförbanden är dock i många fall rigorös, varför information om deras insatser ofta kommer sent och i begränsad form, jämfört med till exem-

pel hur flyginsatserna många gånger presenteras.

Målutpekning

Så mycket har dock framkommit att förbanden – förutom de vanliga spanings- och sabotageuppgifterna – även utnyttjats för att ge **målinformation till flygförband**. Detta förfarande utnyttjades vid anfall mot både radarstationer och Scud-förband under ”Kuwaitkriget”.

Möjligheterna till samverkan mellan mindre markförband och attack- eller bombflyg har ökat på grund av utvecklingen av kommunikations- och målutpekningstrustningar samt navi-

Tecknare: Per Westin

förband med hjälp av målutpekning.

Målutpekningen sker med hjälp av en laserstråle som "pekas" mot det utvalda målet och som sedan fungerar som ledstråle för laserstyrda bomber. Detta kan också ske från flygplan. I många fall kan emellertid luftvärn, sikt- och terrängförhållanden m m gynna alternativet att "peka" från marken.

Möjligheterna till samverkan mellan specialtränade markförband och flygförband ökar därmed förutsättningarna för en angripare att utnyttja flygförbandens förmåga att medföra stor förstörelsekraft med specialförbandens kapacitet att välja ut de viktigaste målen trots väder, maskeringar, skenmål, luftvärn eller andra förhållanden som kan försvåra för tekniska spaningshjälpmedel eller målutpekning från andra flygplan. Specialförbandens förmåga att samtidigt utföra mer klassiska *sabotageuppgifter* har dock inte minskat på grund av ovan beskrivna utveckling.

I det svenska flygvapnet har vi valt att skydda våra anläggningar och vår verksamhet på marken genom en kombination av spridning, fortifikatoriskt skydd och möjligheter till alternativa lösningar om delar av ett system slås ut.

Svenskt markförsvar

I detta koncept finns också ett markförsvar som har till uppgift att i första hand **skydda verksamheten** mot mindre sabotage – eller jägarförband. Denna uppgift ställer stora krav på markförsvarsförbanden. Att skydda en verksamhet, enligt gängse orderterminologi, innebär nämligen att en angripare inte skall kunna påverka våra aktiviteter. På en flygbas *skall vi alltså kunna fortsätta flyga* även då sabotageförband kan finnas inom flygbasområdet.

Uppgiften innebär att våra markförsvarsförband skall lösa sina åligganden mitt ibland andra förband som ägnar sig åt till exempel klargöring av flygplan och detta utan att denna verksamhet nämnvärt störs.

Detta kräver en helt annan stridsteknik än vad som tillämpas vid normal infanteristrid. Dels uppträder sabotageförbanden i förhållandevis små förbandsenheter, deras närvaro är därför svår att upptäcka, dels kan vi inte, inom vårt eget område använda oss av alltför kraftiga metoder. Möjligheterna att utnyttja t ex tung artillerield begränsas av riskerna för våra egna förband och materiel. Nej, här kan man mer likna insatserna vid kirurgiska ingrepp. Detta kräver goda kunskaper om en angripares metoder, men också, och detta är minst lika viktigt, kunskap om våra egen organisation

och dess sätt att verka.

Det är därför mycket viktigt, att de markförsvarsförband som finns inom Flygvapnet förstår och kan samverka med andra enheter i samma förband, för att en strid skall kunna genomföras utan någon "porlinskrossning".

Markförsvarskompanier

För att lösa att denna uppgift beslöt chefen för Flygvapnet (CFV) 1982 att det skulle organiseras markförsvarskompanier i **basbataljon 85**. I dessa markförsvarskompanier skulle det ingå flygbasjägar- och närskyddsplutoner. Motsvarande förband har även tillförts strilbataljonerna, främst vid större stril-anläggningar och moderna radarstationer som PS-860 och 870.

Vad har då hänt sedan beslutet 1982? Först måste det sägas, att de markförsvarsförband som tidigare fanns i Flygvapnet var mindre effektiva. De utgjordes av vaktplutoner med cirka tre månaders markförsvarsutbildning. Resterande del av grundutbildningen genomfördes i ren vaktjänst, som endast i begränsad omfattning ökade de värnpliktigas förmåga i sin krigsbefattning. Vapenutrustningen i förbanden utgjordes av kpist som personlig beväpning och som understödsvapen användes kulspruta m/36 (vikt över 50 kg). – Någon annan vapenutrustning eller hjälpmedel för att lösa markförsvarsuppgifter fanns inte.

Vid införandet av de nya markförsvarsförbanden fanns det därmed begränsade erfarenheter av vad det innebär att **skydda verksamhet** vid flygbaser eller stril-anläggningar. Inte minst med tanke på de krav som införandet av Bas 90-systemet förde med sig. Teoretiska idéer fanns dock. Men nu skulle dessa omsättas i utbildningsplaner och övningar, så att krigsförband med tillräckliga kvalifikationer skulle kunna tillföras Flygvapnets krigsorganisation.

Ökade utbildningskrav

Införandet av markförsvarsförbanden innebar därför att kraven på utbildning i markförsvar kraftigt höjdes. Helt nya övningar måste genomföras och ny materiel kunna hanteras. Detta blev tämligen omvälvande för Flygvapnets markförsvarsofficerare. Från att i huvudsak enbart ägnat sig åt allmän militärbildning, skulle nu helt plötsligt särskilda markförsvarsförband produceras. Samtidigt skulle en helt ny stridsteknik utvecklas, en stridsteknik som dessutom inte fanns att kopiera från någon annan försvarsgren. I denna stridsteknik infördes också hundar. Detta gav ytterligare en dimension i utbildningen.

De första åren kom därför att präga ▶

gationshjälpmedel. Genom att utnyttja satelliter och införa det amerikanska positionsbestämningssystemet "Global Positioning System" (GPS) har det med enkla bärbara apparater blivit möjligt att med stor säkerhet fastställa ett läge i terrängen med en felmarginal som i stort sett är försumbar = inom 10 meter. Eftersom mottagarna inte är större än en "Yuppienalle" och nästan lika enkla att hantera, innebär det att bärbarheten i detta fall sannernigen inte är överdriven. Systemet ger även markförband förmåga att enkelt orientera sig fram i terrängen, även i mörker, samt med mycket stor precision fastställa sin egen position och läget för eventuella mål. Dessa mål kan sedan anges för anfallande flyg-

las av olika försök som gav både framgångar och misslyckanden. Den ökade kompetensen som efter hand skapades vid de olika utbildningsmyndigheterna gav dock ett allt bättre och bättre resultat. Framgångarna nåddes främst på grund av det intresse och den hängivenhet som visades av plutonchefer och instruktörer vid värnpliktsutbildning samt av lärare vid markförsvarsutbildningen vid F 14/BBS.

I dag utbildas värnpliktiga för krigsplacering i markförsvarsförband vid alla Flygvapnets myndigheter. Det är viktigt med en sådan spridning av denna utbildning. Dels betyder det att samtliga markförsvarsofficerare kan beredas möjlighet att öva sig i uppgifter som ligger nära krigsuppgiften, dels finns det på varje myndighet en förbandsenhet som kan utnyttjas för mer kvalificerad bevakning vid t ex en beredskapshöjning.

Hunden som "vapen"

Det finns markförsvarsförband inom såväl bas- som strilorganisationen. I basystemet är de organiserade i markförsvarskompanier. Inom Stril återfinns de främst i strilförsvarskompanier och markförsvarsplutoner vid radarkompani 860 samt markförsvarströppar vid radarpluton 870.

Grundtanken i den stridsteknik som utnyttjas vid dessa olika förband är dock gemensam. Det gäller att hindra en fiende från att kunna angripa vår verksamhet, såväl personal som materiel. Ett sådant angrepp skall inte kun-

AK 5B med kikarsikte.

res rörelser. Genom spår-, vind- och ljudmarkeringar kan en hund visa och förvarna sin "människoflock" på ett för människan överlägset sätt.

När en angripare skall oskadliggöras, krävs det dock en vapeninsats som endast välutbildade soldater utrustade med modern beväpning klarar av. Härvidlag har hunden inte längre någon roll att spela. Kombinationen av människor och hundarnas speciella förmåga är dock en av grundstenarna i den stridsteknik som utnyttjas i Flygvapnets markförsvarsförband.

Vapnen - eldkraften

För att kunna genomföra strid med stor eldkraft utgörs den personliga beväpningen vid markförsvarsförbanden av automatkarbin 4 (AK 4) och automatkarbin 5 (AK 5).

Vissa AK 5 är utrustade med kikarsikte. Detta ökar möjligheterna att kunna skjuta i dåliga ljusförhållanden, eftersom riktmedlen är belysta i ett sådant sikte.

Båda dessa automatkarbiner kan utnyttjas för att avge eld med hög precision på minst 300 meter. AK 5, som är

Ksp 90 - kulspruta; stående eldställning.

förband även ksp 90 (5,56 mm). Dessutom finns det granatgevär (grg), vars spränggranater har stor sprängkraft. Detta vapen går även att använda mot pansrade fordon, tillsammans med plutonernas pansarskott. Detta innebär att förbanden även har kapacitet att bekämpa de fordon som normalt ingår i luftlandsättningsförband.

Under 92/93 kommer 40 mm granattillsatser att tillföras. Detta för att få ett understödsvapen som är lätt att bära och därför kan medföras även på längre patrulleringar. Granattillsatsen

Understöd med Ksp 58.

na genomföras vare sig från långt håll eller från närmare avstånd. Detta kräver att våra markförsvarsförband tidigt kan upptäcka en angripare innan hans vapen kan verka mot oss.

För att lyckas med detta måste vi utnyttja *bevakningssensorer* - men framförallt **patrullering**. Denna patrullering utförs i huvudsak av fyra soldater tillsammans med hund. Användningen av hundar i samband med patrullering ökar på ett markant sätt förmågan hos en patrull att upptäcka och även kunna följa upp en angripa-

lite smidigare att hantera samt har kaliber 5,56 mm, är den vanligaste av dessa båda automatkarbiner.

För att öka den samlade plutonens eldkraft finns också olika understödsvapen. I alla förband finns kulsprutor, främst ksp 58 (7,62 mm) men i vissa

40 mm granattillsats monterad på AK 5.

sätts fast på en AK 5 och medger att en liten handgranat med stor precision kan skjutas iväg på avstånd upp till 300 meter.

Mörkerseende

Markförsvarfsförbanden måste också kunna lösa sina uppgifter under mörker. Till förbanden tillförs därför nu bildförstärkare. Denna utrustning bärs på huvudet, vilket gör att händerna är

Bildförstärkare buren av markförsvarfssoldat.

fria. Bildförstärkarna utnyttjar befintligt ljus som förstärks mer än 20 000 gånger och ger en konstgjord bild med grönt ljus. Med denna materiel kan t ex en hundförare lättare se/orientera sig och utnyttja sin hund även i mörker.

För att genomföra mörkerstrid utnyttjas främst så kallad stridsfältbelysning. Plutonerna är utrustade med närlys och lyspatroner och kan med dessa göra sitt närområde från "natt

Uppsättning av truppmina 12.

till dag". Som tidigare nämnts, är det viktigt att man tidigt kan upptäcka en angripare närvaro inom området. För att komplettera patrulleringen har därför bevakningssensorer anskaffats.

Ett annat hjälpmedel – inte så mycket för att upptäcka men mer för att tvinga en angripare att välja de framryckningsvägar vi vill han skall ta – är minmateriel, truppmina 12 och fordonsmina 13. Det finns också äldre minmateriel. Dessa minor förses med en ny mintändare, vilket ökar användbarheten.

Det här beskrivna är en del av all den utrustning som tillförs markförsvarfsförbanden under senare år. Vid sidan om vapenutrustning har anskaffning skett av materiel för fältarbete, förläggning m m. All materiel har dock inte leverats färdigt, varför detta ännu inte fått genomslag i krigsförbandsvärderingarna.

5 000 nya

Under 92/93 sker ytterligare en förändring i Flygvapnets markförsvarfsförband. Vissa väpningsförband överförs nämligen från Armén till Flygvapnet. Totalt rör det sig om cirka 5 000 man i över 30 förband.

Väpningsförbanden är en gammal organisation som går tillbaka till 50-talet. Deras uppgift var att med stöd av väpningskanoner förhindra en angripare att landa på den landningsbana där de är grupperade. Väpningskanonerna är till största delen 37 mm äldre stridsvagnspjäser från 40-talet.

I samband med att överföringen har förberetts har utnyttjandet av väpningsförbanden diskuterats. I samband med införandet av Bas 90 har förutsättningarna för denna typ av förband förändrats. Hotbilden mot en flygbas har också delvis blivit annorlunda under de cirka 40 år som förflutit sedan väpningsförbanden infördes.

Ett förslag till omorganisation kommer därför att remissbehandlas under hösten-vintern för att vara klar under våren -93. Huvudinriktningen för det förslag som kommer att skickas ut på remiss är följande:

Större flexibilitet och bibehållen eldkraft med färre människor.

En av de viktigare komponenterna i remissen är att väpningskanonerna före-

slås bytas ut mot 8 cm granatkastare. Vad som talar mot väpningskanonerna är främst:

- Väpningspjäserna går bara att använda för eld mot landningsbanan med spränggranater = dålig flexibilitet.
- Underhållet för kanoner och pjäsvärn kräver stor arbetsinsats = stora underhållskostnader.
- Utbildningen med skarp ammunition kan bara bedrivas vid några få skjutfält = stora utbildningskostnader.
- Ammunitionen är gammal och det finns inte modern ammunition i rätt kaliber att anskaffa = inga utvecklingsmöjligheter.

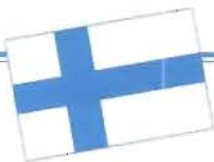
I samtliga av de ovan nämnda punkterna är granatkastare ett bättre och billigare alternativ än väpningskanoner. De granatkastare som föreslås anskaffas för utbyte av väpningskanonerna kommer att överföras från Armén. Det är äldre granatkastare (m/29) men dels är det ett enkelt system med lång hållbarhet, dels kan man skjuta modern ammunition med dem. Det går inte att få full skottvidd, men de 3 000 m som pjäserna medger bedöms vara tillräckligt vid en flygbas. Skottvidden kan jämföras med en väpningskanons, som är cirka 600 m.

Hotbilden styr

Markförsvarfsverket i Flygvapnet har under den sista tiden 10-årsperioden genomgått stora förändringar med en anmärkningsvärd kvalitetshöjning som följd. Dessa förändringar är en följd av det beslut som chefen för Flygvapnet tog 1982 och den materielanskaffning som beslutats och som nu alltmer avspeglar sig i mobförråden. Förändringarna är dock lika mycket ett resultat av den kompetens som utbildningsbefälet vid de lokala myndigheterna visar.

Satsningen på markförsvarfsverket har varit nödvändig med hänsyn till hotbilden och den taktik vi valt för att möta denna. I dag utbildas och krigsplaceras markförsvarfsförband som är anpassade för Flygvapnets speciella behov. Den stridsteknik som utvecklats och ständigt förfinas är flexibel och gångbar under överskådlig tid. Utbildningen genomförs dessutom av markförsvarfsofficerare som är väl förtrogna med verksamheten vid samlingsgrupperade flygvapenförband.

Detta borgar för att markförsvarfsförbanden skall kunna lösa uppgiften att skydda verksamheten utan att "sätta käppar i hjulet"!

Inget VM i flygfemkamp i år

Finland NM-vinnare

*Av Hans-Erik Hansson
Foto: Rickard Nilsson*

Årets världsmästerskap i militär flygfemkamp (PAIM) blev inställt. Dvs det fanns inget land som ville anmäla sig som arrangör.

Att stå som arrangör förpliktar. Kraven på perfekta tävlingar har ökat så mycket att aktuella länders flygvapenledningarna tvekar. Det blir för dyrt.

Att vara PAIM-värd krävs relativt ofta. 5-kampsvärlden är inte stor. Sverige har måst rädda mångt PAIM-mästerskap genom att ta på sig värdskapet.

Därför undras om inte VM hellre borde avgöras t ex vartannat år? Med ett öppet nordiskt mästerskap däremellan!? Frågor som FV-Nytt-redaktionen dristar sig ge offentlighet.

I avvaktan på eventuella synpunkter låter vi "Mister Flygfemkamp", Hans-Erik Hansson, berätta om årets småinternationella PAIM-tilldragelse.

Fäktaren tänker som en schackspelare och löper som en sprinter. I duellen är värjan bara en förlängning av hans tankar – en förlängning som måste vara lika snabb som hjärnan och lika stark som kropp-

pen. Hållningen utmanande och stolt och värjornas spetsar darrar lätt mot varandra. I övrigt råder fullständig stillhet, medan de vita gestalterna fixerar varandra genom sina masker. Sekunderna segar sig iväg och blir till

Svenska laget som tog NM-silver: Anders Eriksson (F 4), Peter Carlsson (F 16), Urban Bladh (F 6) och Jonas Jacobsson (F 5).

en evighet innan explosionen kommer.

Alldeles som Alexander Dumas beskriver kampen. Hängivna älskare av sporten och av pilotidrotten och dess mest signifikanta gren vill i varje fall att det skall vara så. Fäktmomentet är av alla grenar den som i sig innehåller den ortodoxa luftstridens villkor. Han eller jag. Här i ädel fostrande kamp.

● ● Flygfemkampsfamiljen vägrar att ge upp. 1992 hade dock ingen arrangör av VM (PAIM) anmält sig. Det kostar för mycket pengar – ingen vill dra ner på "statusramen" kring tävlingarna. Det svenska flygvapnet fick återigen rädda sporten ... som så många gånger tidigare. F 5 i Ljungbyhed, femkampsledarens eget förband, inbjöd därför till öppet Nordiskt Mästerskap/Nordic Open Military Aeronautical Championship, NOMAC. Till tävlingen kom Brasilien och Belgien som extra deltagare, vilket ju blev en försumbar extrakostnad för SMI.

Mest glädjande är att Danmark är tillbaka i gänget – och för att stanna. Tack alla Ni som starkt arbetade för detta och alldeles extra TACK till Carsten Simmelsgaard för verkställandet.

Militära nordiska mästerskapet/MNM är en egen tävling med egen poängberäkning. NOMAC likaså. Trots att de avgörs under en och samma tävling.

F 5 bjöd på en pampig och härlig tävling. Ortens egna musikkårer gav i sommarsolen extra glans vid invigning och avslutning. Dessutom första MNM i Sverige som förts upp på generalsplanet. Flygstabschefen Bernt Ost förrättade invigningen och chefen för Första Flygeskarn, Bert Stenfeldt, prisutdelning med avslutande bankett. Banketten vann förstås brassarna. Vilken fest, vilken festmåltid.

● ● Piloter är – som Olympiske Guden i dag, tidigare dansk flygvapenchef, generalen Niels Holst Sörensen anförtrödde artikelskrivaren –

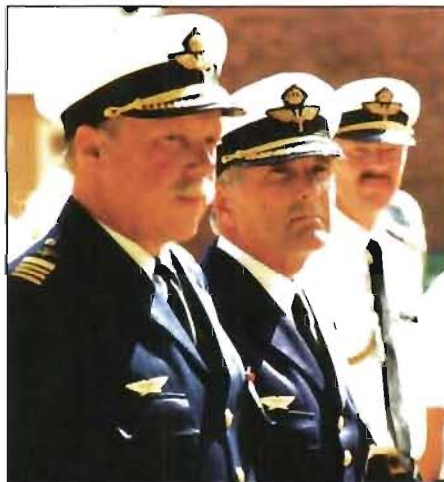
Fjölårets VM- (PAIM) segrare, årets nordiske mästare, finländske Drakenpiloten: Markku Viitala här paraderande i Brasilien med div priser m m.

ovanför allting. Marinen i vattnet, Armén på land och piloten ovanför allt jordiskt.

Förbrödningen vid årets tävling var påtagligare än vid ett VM. Det gällde lite mindre, man var lite vänligare, det var viktigast att just deltaga. De tre i dag bästa lagen i den lilla femkampsvärlden var dock på plats.

Världsmästarna Brasilien var denna gång tyvärr inte riktigt på hugget. Kort och dålig förberedelse försökte de med. Finland, som brukar vara bättre på MNM än i PAIM, var bäst – fast inte riktigt på topp. Sveriges unga garde ger hopp inför framtiden. Det kan om viljeladdad envishet mobiliseras bli möjligt att återvinna VM-guld, men det är inte alls givet ... som i äldre tider. På Lelle P:s tid t ex.

Resultaten blev delvis bra, delvis

NM:s (och NOMAC:s) huvudansvariga: Översteförmanen Sven Sjöling och generalmajor Bert Stenfeldt beredda att dela ut en mycket riklig samling priser. Tredje vitmössan är nöjesansvarige /presschefen Christer Nilsson.

raka motsatsen. Här följer resultatlistorna (i starkt förkortat skick):

Nordiska mästerskapet/NM Lag:

1) Finland lag 1,	13.382 p
2) Sverige lag 1,	13.212
3) Norge,	12.639
4) Finland lag 2,	11.889
5) Danmark,	8.674
6) Sverige lag 2,	7.379

NM – Individuellt:

1) Viitala, Finland	4.778 p
2) Carlsson, Sverige	4.760
3) Vereide, Norge	4.730
4) Bladh, Sverige	4.578
5) Antila, Finland	4.348
6) Lehtola, Finland	4.256
12) Jacobsson, Sverige	3.874
14) Bergman, Sverige	3.750
15) Karlsson, Sverige	3.629
16) Eriksson, Sverige	3.623

NOMAC – Lag:

1) Finland,	13.322 p
2) Sverige,	13.192
3) Brasilien,	12.620
4) Norge,	12.599
5) Finland lag 2,	11.849
6) Belgien,	10.316
7) Danmark,	8.674
8) Sverige lag 2,	7.379

NOMAC – Individuellt:

1) Carlsson, Sverige	4760 p
2) Viitala, Finland	4758
3) Vereide, Norge	4710
4) Bladh, Sverige	4558
5) Antila, Finland	4328
6) Guasti, Brasilien	4273

PAIM-beskrivning: CISM (Conseil International du Sport Militaire eller International Military Sports Council) bildades i Nice i februari 1948 av deltagare från Frankrike, Belgien, Luxemburg, Nederländerna och Danmark. Dessa länder står nu för all framtid kvar som "the founder nations". Sverige kom med som sjätte nation 1948.

CISM har i dag 82 medlemsstater och är därmed en av de större idrottsorganisationerna i världen. Det började med de s k militära grenarna – flygfemkampen instiftades redan 1948. Sedan följde en snabb utveckling med en blandning av "civila" och "militära" grenar. Inom varje idrott arrangeras varje år – i vissa vartannat – ett CISM-

mästerskap eller militärt VM.

Tävlingarna är öppna för militär personal i aktiv tjänst samt värnpliktiga under utbildning.

● ● Sverige har tillsammans med USA, Frankrike och tidigare Västtyskland hittills varit den flitigaste arrangören och deltagaren. Sverige har under de 40 åren sedan 1949 arrangerat 40 mästerskap och därmed bidragit till utvecklingen av CISM och till den idrottsliga utvecklingen främst i U-länderna. Av hittills genomförda 34 mästerskap har Sverige efter debuten 1954 deltagit i 29 och vunnit 23. CISM:s ledning har sitt säte i Bryssel.

Syftet med det militära i-

drottsutbytet är dels att främja den fysiska fostran, dels att främja respekten och förståelsen mellan ländernas militära styrkor.

Sverige är medlem i CISM genom vårt nationella Sveriges Militära Idrotts- och mångkampsförbund, SMI.

Bland de tävlingsformer som antagits av CISM återfinns Militär Flygfemkamp – på franska: International Military Acronautical Pentablon.

● ● De tävlande i militär flygfemkamp är förare eller navigatörer på stridsflygplan. Antalet grenar är sex. Den tävlande får räkna bort sin sämsta gren och slutresultatet utgörs av poäng hopsamlade i fem grenar.

Grenarna är: duellskjutning, fäktning, bollprov, simning, hinderlöpning och orientering.

PAIM genomförs individuellt och en mästare koras. Härefter summeras poängsumman för resp nations tre bästa tävlande och ett resultat för lagtävlingen erhålls.

Tillåtet deltagarantal vid de Nordiska Mästerskapen vid F 5 är nio tävlande och fyra ledare per land. – Deltagarantal för VM är fyra tävlande och två ledare per land.

Följande länder beräknas i år deltaga: Norge, Finland, Holland, Belgien, Frankrike, Spanien, Brasilien och Sverige. ■

Diana Sendlak

I stället för regn

Sommaren 1992 blev historisk. Av flera skäl. Som den varmaste, soligaste och torraste i "mannaminne". Som en period fylld med rök och aska från över 2000 skogsbränder, främst i östra Götaland. Och det var då som Flygvapnets räddningshelikoptrar blev riktigt kända för det svenska folket. Deras vattenbombning av brinnande skog blev till spektakulära inslag i nyhetsförmedlingen.

Det var i huvudsak under tiden juni-juli som yrkesskickligheten att "vattenbomba" sattes på hårda prov. Samtliga av Flygvapnets helikoptertyper deltog i släckningsarbetet (HKP 3, 9B & 10).

Totalt var helikoptrarna "i elden" cirka 200 flygtimmar. Den totala kostnaden (personal och flygtid) uppgick till cirka 2 milj kr.

De största bränderna härjade på Gotland (drygt 40 bekämpningstimmar) och kring Älmhult i Småland (ca 25 insatstimmar). Övriga "bombinsatser" av diverse bränder var av jämförelsevis mindre omfattning.

I huvudsak har Flygvapnets helikoptrar deltagit vid brandbekämpning inom respektive flottiljs verksamhetsområde. Men med ett viktigt undantag – F 21 deltog med en HKP 10, "Super Puma", vid brandbekämpningen på Gotland.

Utan att på något sätt förringa övriga helikopterbesättningsars uppoffrande hjälpdeltagande kan konstateras, att F 17:s HKP 10:or fick slita mest – mer än 110 flygtimmar i hetluften. Allmänt gäller att alla helikopterbesättningar fick stor övning i flygning med tung last. Nu finns en verkligt gedigen kunskapsbank att ösa ur.

I varje lyft tog HKP 10:orna mellan 1.600-2.000 liter vatten (i den undertill hängande behållaren). Gamla tjänaren HKP 3 (Agusta-Bell 204) och lillen i sällskapet HKP 9B (Bo. 105) kunde "bara" lyfta 500-700 liter. I detta sammanhang kan tilläggas att

Till CFV från Gotlands Kommun:

Tack för alla insatser vid Kräklingbobranden!

Torsdagen den 9 juli 1992 drabbades Gotland av vad som skulle utvecklas till en av landets största skogsbränder genom tiderna. Räddningstjänsten stod inför en oerhörd kraftmätning. Det krävdes tre dygns intensivt arbete innan branden var under kontroll, samt ytterligare fyra veckors arbete med efter-

släckning. Räddningstjänsten avslutade sitt arbete den 7 augusti 1992.

Med facit i hand kan vi konstatera, att det var en framgångsrik strategi att prioritera människor, byggnader och djur. En hel del skog blev däremot lågornas rov. Tack vare en gemensam kraftsamling från kommunala och

statliga myndigheter, massmedier, privata företag och frivilliga lyckades vi begränsa eldens spridning.

Jag vill härmed rikta ett varmt tack till Flygvapnets räddningshelikoptrar för den insats som gjordes i samband med räddningsarbetet. ■

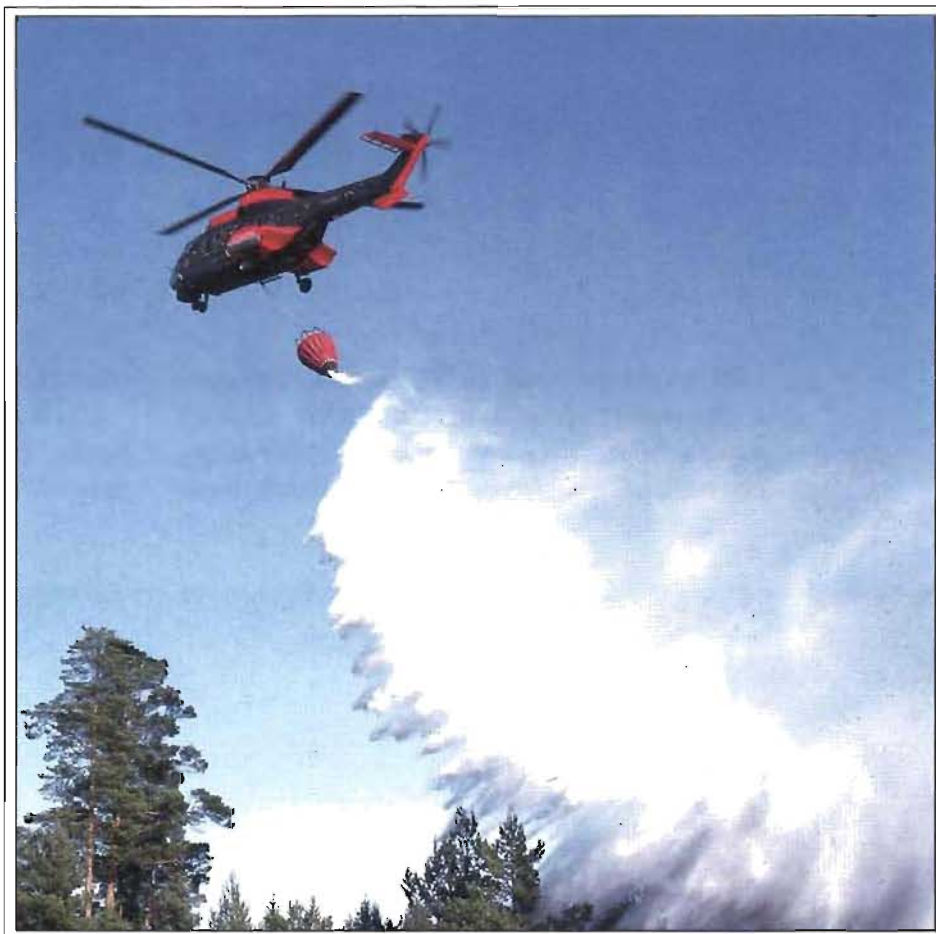
Jan Bejrums
Räddningschef

Av Fahn Charleville
Foto: 3. div, F 7
Gösta Bolander

Samhällsnyttig

F 17-helikoptrarna släppte ut 1.300.000 liter på brandhårdarna.

Med sommarens intensiva vattenbombsutryckningar kan helt framtid konstateras, att besättningarna på alla Flygvapnets helikoptrar verkligen gjort en samhällsinsats att vara stolta över. Man skall veta, att det inte alla gånger var lätt att snabbt nog "ragga ihop" nödvändigt antal besättningsindivider (m fl) speciellt efter tjänstens slut och på helger. Men aldrig något knorr. Valspråket "plikten framför allt" kan gälla många. BRA GJORT! är ett förklent beröm. ■

’vattenbombning’

Nordiskt rekord

Det slogs svenskt och nordiskt rekord i formationshoppning ovanför Lidköping i början av augusti. Hela 80 hoppare bildade då en vacker formation

som sammanhölls i hela 13,4 sekunder.

Utan Flygvapnet och TP 84 Hercules hade hela projektet inte gått att genomföra. Det gamla svenska rekordet innehades av 40 hoppare. Då användes två DeHavilland Beavers och en Skyvan som uthoppningsplattformar. Denna gång sattes målet högre – en fördubbling. Och vad kan vara lämpligare än utsprång från en Hercules – fallskärms-hopparnas drömplattform.

Projektledare och upphovsman till rekordförsöket var **Per Hagberg**. Organisatör av rekordhoppet var **Sven Mörtberg**. Bägge från fallskärmsklubben Aros i Västerås.

– Utmärkt organiserat! Det märks att det var proffs som arbetade i alla led, säger en av hopparna – Mia Löwstedt – till FV-Nytt.

Vid incheckning betalades en klumpsumma som täckte markservice och matkostnader m m. **Per Fridéns** gäng serverade mat och dryck från sex på morgonen till 24.00 på natten.

Tänk vad skönt, vi kan till hundra procent koncentrera oss på hoppningen, säger **Anders Nyquist**. När grönt ljus tänds, vet vi att allt är säkert. Hoppmästarna från FJS och F 7:s personal gjorde helt perfekta inflygningar.

● ● **Per-Eric Brolén**, chef för transportdivisionen vid F 7:

– Det här var mycket bra träning för vår besättning. Och kul var det också!

– Disciplinerat och mycket glada och trevliga människor, inga sura miner trots att vädret gjorde allt för att jäklas under veckan.

– Det kändes inte bara på

tack vare

Flygvapnet

Foto: Degerfeldt/Widenby

flightdeck att ett rekord var på gång. Det låg så att säga i luften ..., var Broléns småkluriga slutkläm.

Vilket samarbete, säger *Gunlög Edgren*, som direkt efter rekordet packade ihop och reste till världsrekordförsöket för tjejer i Frankrike.

– Man kommer inte att tro att det är sant – hoppat från Hercules under en hel vecka! I USA är det omöjligt för en civil hoppare att ens närma sig en militär C-130. I Frankrike kommer vi att hoppa från 5-6 olika flygmaskiner i formation, med allt strul det innebär, berättar *Gunlög*.

Vädret gjorde allt för att trillas under veckan.

– Är det inte regn så är det vind, suckar *Per Hagberg*, som arbetat ett halvår med planeringen av rekordet.

– Här sitter vi med världens bästa resurser och så får vi inte bevisa vad vi kan ... På hoppveckans sista dag infann sig emellertid rätt väder.

– Normalt behöver man 10-12 försök för ett sådant här stort samlingshopp, säger designern av hoppet *Sven Mörtberg*.

– Alla måste veta exakt var i

formationen de skall vara placerade och flygvägen dit. Det blir ofta trångt i de olika sektorerna, säger *Sven*.

● ● Exakt 10.52 den 7 augusti svänger TP 84:an in på final, 4 000 meter över Hovby. På Hercules lastramp står hopparna tätt, fyra i bredd och inväntar tecken från hoppmästaren, *kaptan Pettersson* från FJS. Alla är knäpp tysta. Koncentrerade. Besättningen flyger in via INS och tänder grönt ljus.

– Ready, set, GO!

Fyra sekunder senare är flygplanet tomt ... på fallskärms-hoppare. Ytterligare en minut senare flyger en formation med 80 hoppare tillsammans! Vilken syn. Vilken upplevelse!

– Ingen tvekan att rekordet satt, säger löjtnant *Björn Janderberg*, hoppledare från FJS. Jublet måste ha hörts in till Lidköping. Och så länge rekordformationen hölls, hela 13,4 sekunder!

Nytt svenskt och nordiskt rekord – ja, kanske till om världens största nationsrekord – bevisar ju att det finns en enorm kapacitet, säger *Sven Mörtberg*. *Per Hagberg* skiner som solen och avrundar:

– Alla har gjort exakt vad de ska – till 100 procent! Vilken underbar avrundning på veckan!!

– Tar vi hjälp av våra nordiska grannar kan vi mycket väl slå det gällande världsrekordet. Vi har kunnandet, organisationen och det fantastiska samarbetet med Flygvapnet och Fallskärmsjägarskolan.

– Tre TP 84:or och bra väder –

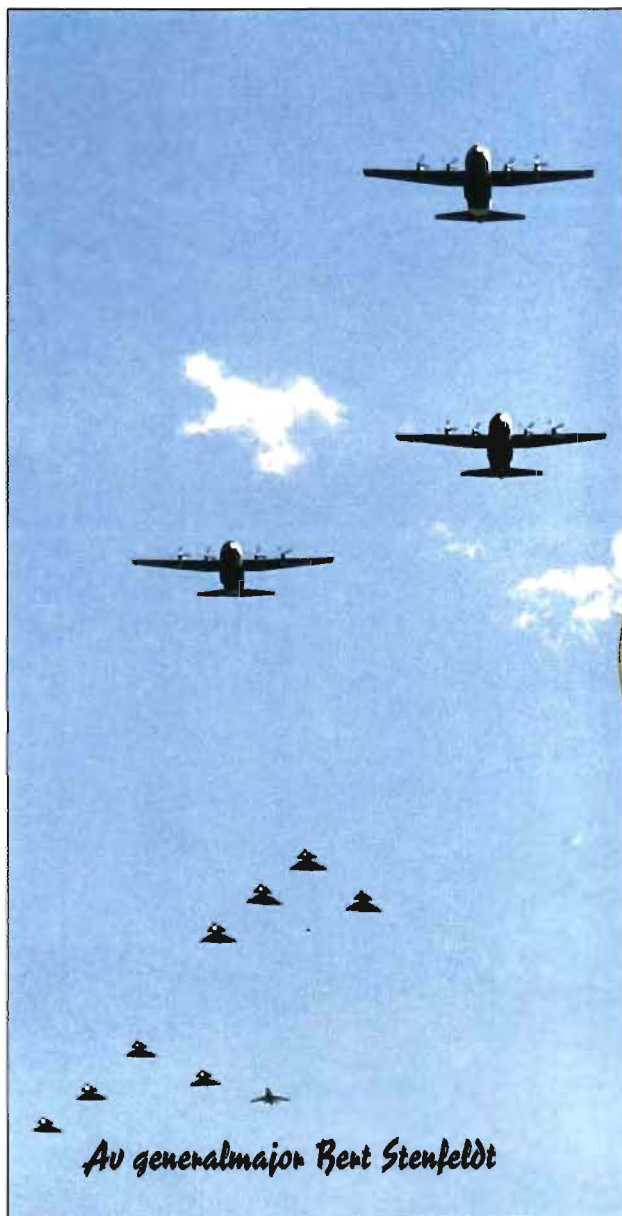
ja då kan vi slå fallskärmsvärlden med häpnad, avslutar *Per Hagberg*.

● ● "Air-to-air-fotografierna" *Peter Degerfeldt* och *Göran Widenby* från *Blue Sky AB* i Västerås fanns på plats hela veckan. De filmade allt. Resultatet blev bl a en 30 minuters dokumentär som TV:s kanal 1 kommer att sända under hösten. Missa inte den höjderen. ■

PH

Första Flygeskadern – ÖB:s klubba i 50 år

Att flyga på gränsvärden, att undvika fiendlig radar, att "trycka ned" fiendligt hot, att upptäcka och att förstöra målet, att lära verka och överleva i dagens och morgondagens stridsmiljö, det är Första Flygeskaderns (E 1:s) värld.

Altsedan "slaget om Storbritannien", då de engelska jaktflygarnas insatser bedömdes som avgörande i kampen för att förhindra en tysk invasion, har i Sverige jaktflyget och luftförsvaret prioriterats. Detta har ibland tenderat till att överskugga andra fundamentala och vitala delar av flygstridskrafterna som attack-, lätta attack-, spanings-, signalspanings- och transportflygförband.

De offensiva flygstridskrafterna har alltsedan mellankrigstiden haft en avgörande betydelse i flertalet kriser och krig. Som exempel i modern tid framstår Koreakriget, Berlinblockaden, Sexdagarskriget, Kubakrisen, Vietnamkriget, Yom Kippurkriget och Kuwaitkriget.

● ● I de hotbilder och de scenarier som det svenska försvaret arbetar med alltsedan andra världskrigets slut, är en väpnad invasion över havet och/eller över landgränsen i kombination med luftlandsättningar det allvarligaste hotet mot vårt land. Därvid är

det synnerligen betydelsefullt att ha system, utöver luftförsvaret, som upptäcker och verkar mot mål till sjöss och på land. Flygvapnet har därför byggt upp effektiva spanings- och signalspaningsflygsystem med förmåga att tidigt upptäcka och följa en angripares resursuppbyggnad, åtgärder och rörelser. På samma sätt har Flygvapnet utvecklat effektiva system för verkan mot mål på ytan. Det svenska attackflyget med flygplanen A 32 Lansen och A 37 Viggen och med vapensystemen Rb 15, Rb 04, Rb 05, Rb 75, bomber och raketer har utgjort och utgör ett allvarligt hot mot en eventuell invasion. Attackflyget har en betydande krigsavhållande roll.

Det lätta attackflyget (med SK 60) har genom en utpräglad låghöjdstaktik, med utmärkta vapen mot markmål och i direkt samverkan med våra markstridsförband skapat stor respekt. Detta har säkert inneburit ett stort hänsynstagande vid övervägande om en eventuell gränsinvasion mot vårt land. Det lätta attackflyget har bidragit

– och bidrar påtagligt – till den krigs-avhållande effekten.

● ● Rörlighet liksom eldkraft är viktiga element i modern krigföring. Det gäller för de flesta militära enheter. Behovet av rörlighet genom luften har ökat successivt och möjligheter har skapats bl a genom tillkomst och utveckling av Flygvapnets transportflygsystem. I samverkan med civila resurser är E 1:s lufttransportkapacitet i dag betydande.

● ● Första Flygeskadern är beroende av bas-, verkstads-, stril- och sambandsförband samt ledningsfunktioner som är underställda sektorcheferna. Personalen – yrkes- och reservofficerare, civila, frivilliga och värnpliktiga – i dessa förband och funktioner är välutbildad och -övad. Denna personal visar stor samhörighetskänsla med E 1, vilket bl a förstärker Flygeskaderns effektivitet.

● ● Att planera ett offensivt företag,

Foto: Ulf Nylöf

spaning, attack eller transport, är ett mångdimensionellt arbete. Det kräver *kunskap och kompetens*. Det är då som flygförarna har att analysera och värdera vad som kan hända under företaget, att minimera osäkerheterna. I planläggning och genomförande påverkas allting av allting. Varje företag är olika, måste utföras olika, med variation av taktik – ja, av allt. Skicklighet, erfarenhet och ledarskap är avgörande.

De faktorer som spelar stor roll i planläggning och genomförande av ett offensivt företag är bland annat:

- ▶ **Första- och andrahandsmål.**
- ▶ **Vad som skall åstadkommas, önskad verkanssannolikhet.**
- ▶ **När skall målet anfallas, utspanas.**

Dessa faktorer är i regel givna av den operative ledaren.

Därutöver:

- ▶ **Målet** ● Läge, konstruktion, höjd över havet, topografi, ter-

▶ **Väder**

● rängsort, insyn, upptäckts-möjligheter på radar, fart, kurs.

▶ **Under-rättelser**

● Målet, fiendlig jakt, mark-flygburna radarstationer, fiendliga fartyg, luftvärn-rb och akan, telemotmedel, infraröd, laser.

▶ **Val av ammunition, kameror, film**

● Verkanssannolikhet, ammunitionstyp, antal enheter, anfallsätt, räckvidd.

▶ **Baser**

● Divisioner, klargörings- och servicekapacitet, ammunitionstillgång.

▶ **Behov av jaktskydd**

▶ **Behov av spanings-underlag**

▶ **Samverkan**

● Mark, sjö

▶ **Egen verksamhet**

● Flygräddning, jakt, luftvärn, fartyg.

▶ **Flyg-säkerhet**

● ● Det är av stor betydelse att alla länkar ges samma styrka, så att en eventuell angripare inte finner en svaghet – frånvaro av något system – som skulle fresta till ett anfall i den svaga sektorn.

Det innebär, att vi måste kunna möta alla typer av hot och möta med vapen mot mål i luften, till sjöss och till lands. Utveckling av AJ och S 37 Viggen till AJS-system är därvid ett steg i rätt riktning. JAS 39 Gripen är naturligtvis det stora "lyftet". Gripen har från början god flexibilitet och stor eldkraft mot mål till sjöss, på marken och i luften – t ex Rb 15, Rb 75, Rb 05, Bk (bombkapsel DWS 39), Rb 74 och automatkanon.

● ● Hitintills har avvägningen mellan de olika flygslagen varit lämplig, liksom anskaffning av vapensystem för verkan mot olika måltyper. Beslut om och anskaffning av JAS 39 Gripen med vapensystem möjliggör även i framtiden en i varje situation rätt av vägd fördelning av Gripen i olika roller, jakt – attack – spaning.

Med den framtida ledningsstrukturen (Högkvarter + tre flygkommande-on) föreligger goda förutsättningar för att AJS 37 och JAS 39 skall kunna verka såsom Första Flygeskadern kan verka i dag – det vill säga:

- ▶ **Upprätthålla hög kvalitet och hög beredskap.**
- ▶ **Utveckla stor eldkraft med stor precision, stor rörlighet samt kunna kraftsamlas till tid och rum.**
- ▶ **Utnyttjas flexibelt med varierande taktik och vapen mot mål till sjöss, på land och i luften.**
- ▶ **Tidigt upptäcka fiendliga dispositioner, följa dessa och säkerställa en effektiv underrättelsetjänst.**
- ▶ **Samverka med sjö och markstridskrafter.**
- ▶ **Verka och överleva.**

Det föreligger dessutom goda förutsättningar för att utveckla transport-flygförbanden i samverkan med de civila resurserna.

Med ett minskat antal kvalificerade enheter är det desto viktigare att dessa utnyttjas optimalt och så att de tidigt åstadkommer verkan, mot rätt mål.

Första Flygeskadern har hög **beredskap** och kan snabbt insättas **kraftsamlat** mot ett angrepp varifrån det än kommer.

Första Flygeskadern har god förmåga att med hög **precision** och med stor **eldkraft** verka mot ett angrepp över landgränsen, på havet och mot mål i luften. ■

E 1:s ledning

Chefen för Första Flygeskadern (CE 1) är underställd Överbefälhavaren (ÖB) och lyder vad avser organisation, utbildning, taktik, materiel m m under Chefen för Flygvapnet (CFV). För att leda och kontrollera de förband som ingår i Första Flygeskadern har CE 1 till sitt förfogande en fredsstab (i Göteborg och Norrköping) bestående av cirka 40 militära och civila tjänster.

Foto: Ulf Fabiansson

Av Din Facht

Fredsstaben ingår som en del i stömbesättningen till krigsstaben. Krigsstaben med ledning är vid en beredskapshöjning mycket snabbt i funktion, vilket bl a flygförbandens höga beredskap ställer krav på.

CE 1:s stab i krig består av ett antal specialister på ledning av E 1:s förband över hela landet (gränslös ledning). Därtill kommer stödfunktioner.

Huvudprinciperna för ledningen är att ÖB fördelar resurserna, militärbefälhavarna (MB) ställer uppgifterna, CE 1 leder fackmässigt, taktiskt. På så vis kan resurserna enkelt och optimalt utnyttjas över hela landet och CE 1 kan understödja flera MB samtidigt.

Krigsstaben har under 30 år utvecklat en väl fungerande ledningsmetodik och -rutiner. Dessa går principiellt ut på förbandsledning av samtliga förband (resursuppföljning – fördelning, reorganisation) samt företagsledning

av attack-, till attack-, transport- och signalspaningsflyg. Sektorcheferna företagsleder i normalfallet spaningsflyg.

Staben är väl utbildad och övad. CE 1 har kunskap i detaljer, befogenhet (anvisningsrätt mot MB, sektorchefen (C 5e) och orderrätt gentemot basbataljonschef) och samband för att kunna kraftsamla förbanden varhelst i landet eller sätta in dem i olika riktningar samtidigt enligt ÖB order.

Eskaderledningen är funktionellt uppbyggd. Kravet på flygstridskrafterna har styrt uppbyggnaden av ledningen. Tidsförhållandena styr stabsarbetet och staben arbetar med snabba överväganden/beslut och ett snabbt genomförande. Inom eskadern har under årens lopp utvecklats en unik ledningskultur som genomsyras av att E 1:s förband/besättningar skall kunna verka och överleva. ■

Attackflyg

Attackflygförbanden utnyttjas för försvar av hela landet. ÖB fördelar divisionerna till den/de militärbefälhavare (MB) som ÖB bedömer skall disponera resurserna.

Av
Christer Salsing

Foto:
Peter Liander

AJ³⁷

Attackvigen är utvecklad främst för att kunna utföra attack mot mål till sjöss och till lands. J:et i AJ visar på att AJ 37 dessutom har förmåga att kunna verka som jaktflygplan. Därutöver har AJ 37 möjlighet att utföra havsövervakning med hjälp av flygplanets radar.

Attackflygdivisionerna har hög insatsberedskap och kan omgående verka inom hela landet. Dessa förhållanden skapar tidig och kraftig slagkraft och därmed försvarseffekt.

AJ 37-divisionerna är fredsbaseerade vid F 6/Karlsborg, F 7/Såtenäs och F 15/Söderhamn. Från dessa flottiljer har divisionerna i fred goda möjligheter att öva taktiska företag mot både sjö- och markmål. I anslutning till flottiljerna finns skjutmål för att under fredstid kunna träna vapeninsats med övnings- och skarp ammunition.

Attackvapnen

Beväpningen till AJ 37 är omfattande och mångsidig. Därigenom har divisionerna goda möjligheter att genomföra kraftfulla anfall som ger operativ effekt till MB vare sig det gäller sjö-, mark- eller luftmål.

Mot sjömål utnyttjas främst sjömålsrobotarna 04 och 15 (den senare från hösten -92), som medger fällning på stora avstånd från målet. I vissa situationer kan det vara lämpligt att även utnyttja Rb 05, Rb 75 Maverick eller attackraketer.

Markmål bekämpas med Rb 05, Rb 75, attackraketer eller bomber. Valet

bestäms av om det är punkt- eller ytmål som skall anfallas. Inom några år tillförs attackflygförbanden bombkapslar (BK), varvid verkans- och överlevnadsmöjligheterna ökar väsentligt.

AJ 37 bekämpar luftmål under dager och i bra väder. Bevapningen är Rb 05, Rb 24 och automatkanoner. Från 1995 kommer även Rb 74 att kunna användas.

För att reducera den fiendliga motverkan medför AJ 37 motmedel för att störa radarutrustningar och målsökare som utnyttjar infrarödteknik.

Taktik också vapen

I "snabba lägen" gör divisionerna de inledande insatserna från fredsflottiljerna. Därefter sker en successiv övergång till att verka från krigsbaserna som är belägna över hela landet. För att förbättra räckvidden kan AJ 37 använda alla flygbaser för "snabbtankning" före och/eller efter anfall.

Målsättningen för attackflyget är att det skall kunna verka i målet, överleva

i motverkansmiljön och återvända för att verka på nytt.

En ständigt pågående taktikutveckling är en av förutsättningarna för att lyckas. Huvuddelen av taktikutvecklingen bedrivs vid divisionerna. Taktiken bygger bl a på god kännedom om angriparen och hans utrustningar, väder och terräng. Genom att flyga på allra lägsta höjd upptäcks Viggensförbanden sent, angriparen kan överraskas och tiden för motverkansåtgärder reduceras. Genom att flygförband, som är baserade inom olika delar av landet, efter start samlas mot ett gemensamt målområde kan kraftsamling skapas både till tid och rum.

Genom samverkan med armé- och marinstridskrafter vid planläggning och genomförande av anfall förbättras totalverkan i målet. Samverkan sker rutinemässigt vid planering och genomförande av attackföretag. I speciella situationer kan samverkan också behöva genomföras i form av jaktskydd.

Attackflygförbanden är välövade och deltar regelmässigt i ett stort antal övningar. Resultaten från dessa liksom från uppvisningsanfall visar att förbanden har mycket god förmåga att anfalla med stor precision och verkan samtidigt som de fiendliga motverkanssystemens möjligheter begränsas.

Erfarenheter från verksamheten tas kontinuerligt tillvara, analyseras, bearbetas och resulterar i en kontinuerlig utveckling av taktiken.

Ny Vigen-version

AJ 37 tillfördes attackflottiljerna med början 1971. Systemet har successivt utvecklats och står nu inför en omfattande ökning av förmåga och kapacitet i och med modifieringen till version AJS 37. För AJ 37 sker förbättringen i två steg. Det första tas nu i höst, då AJ 37 får förmåga att beväpnas med Rb 15, sex jaktrobotar Rb 24 och fyra Rb 75.

Det andra steget sker våren 1995. Då kommer AJ 37 att kunna beväpnas med jaktrobot Rb 74 och bombkapsel (BK). Genom att resurser för planering, registrering och utvärdering tillförs kommer väsentligt bättre möjligheter att skapas för:

- ▶ Planering av företag.
- ▶ Registrering av uppgifter under företaget, som bl a kan användas för uppdatering av underrättelserna om angriparen.
- ▶ Utvärdering av anfall, verkan och motverkan.

Då AJS-modifieringen är genomförd har AJ 37 möjligheter att verka förbättrats i alla tre rollerna – attack, spaning, jakt – och systemet kan verka med stor lönsamhet fram till sekelskiftet. ■ ▶

Lätta attackflygsystemet

Lätta attack-(LA)systemet togs fram i slutet av 60-talet för att i första hand verka i övre Norrland. I systemet ingår divisioner, stationskompanier samt flygsamverksansgrupper.

Systemet lämpar sig bäst mot fasta markmål samt långsamtgående luftmål. LA-systemet kan också bekämpa markmål i direkt samverkan med våra arméstridskrafter.

Av Mats Jansson

På grund av SK 60:s begränsade prestanda bygger överlevnaden på en utpräglad låghöjdstaktik. Den mycket låga flyghöjden, som bygger på lagarbetet förare-navigatör, har tillsammans med SK 60:s goda manövreringsförmåga visat sig bilda ett väl fungerande system. Dess goda verkans- och överlevnadsmöjligheter har verifierats bl a under FOCUS-övningarna, då det sätts in mot lämpliga mål och i rätt miljö.

I fred organiseras LA-verksamheten med en lätt attackenhet vid F 16:s femte division. LA-enheten vid F 16

sätter tillsammans med flygskolan vid F 5 upp fyra krigsdivisioner. Divisionerna arbetar i tregruppssystem med två grupper i luften och en grupp på marken som planlägger nästa företag.

Attackföretag genomförs normalt i grupp med navigatör i flygplan 1 och 3. För att få erforderlig precision arbetar navigatören i slutfasen med karta 1:50000. Detta tillsammans med den relativt låga farten gör att LA-förbanden har goda möjligheter att verka mot svårupptäckta mål även under svåra väderförhållanden.

Erfarenheterna från prov och öv-

ningar under LA-systemets 20-åriga verksamhet visar, att LA-förbanden ofta uppnår goda skjutresultat samtidigt som man kan undvika bekämpning från modernt luftvärn.

LA-systemets framtida utveckling beror till viss del på eventuell anskaffning av ett nytt skolflygplan. Emellertid kan även SK 60 ytterligare utvecklas, bl a genom övertagande av olika vapen från andra flygplanssystem. Sammantaget skulle dessa vapentyper höja slagkraften och förbättra överlevnadsmöjligheterna. ■

Foto: Peter Liander

Spaningsflyg

Av Thomas Röken

Foto: Peter Liander

Spaningsflygsystemet är en del av totalförsvarets underrättelsetjänst. Spaningsflygets huvuduppgift är att inhämta underrättelser som är av betydelse för såväl ÖB som regionala chefers disposition i stort av våra stridskrafter.

Spaningsflyget skall härutöver kunna inhämta:

- ▶ underlag för attackinsats
- ▶ underrättelser av taktisk betydelse för våra mark- och sjöstridskrafter.

Spaningsflyget skall dessutom kunna ingå i luftförsvaret samt genomföra attackuppdrag över hav.

Spaningstaktiken

Spaningsflygsystemet är i dag under fredstid fördelat på tre flottiljer F 13, F 17 och F 21. Spridningen innebär att man redan från fredsbaseringen kan verka i alla operationsområden. Spaningsviggan (S 37) finns i två versioner (SH och SF). Båda versionerna finns vid samtliga spaningsdivisioner.

En underrättelsepluton är i fred samgrupperad med spaningsdivisionen. Plutonen består av underrättelsepersonal och utvärderingsutrustning, som tar hand om all information som finns i flygplanens sensorer.

Över hav opererar spaningsflyget mestadels i rote, för att få bättre egen-skydd med hänsyn till jakthotet. Upp-trädandet över land sker oftast enskilt. Terrängföljning och extrem lågflygning i kombination med hög fart ger bra skydd och är lättare att genomföra enskilt än i rote.

Grundtaktiken för all spaningsflyg-verksamhet är att så långt möjligt utnyttja egen striltäckning, undgå luft-försvaret område kortast möjliga tid.

Spaningssensorerna är konstruerade så att de ger bra resultat från lägsta höjd med högsta fart till höga höjder och långa avstånd. Fotografering kan även ske under mörker.

Det specifika med ett spaningsflyg-företag är att uppdraget inte är slutfört förrän informationen från använda sensorer har bearbetats och rapport om spaningsresultatet sänts till – och nått – beställaren.

Spaningsflygplanen kan förutom spaningssensorer även medföra Rb 24 för luftförsvarsuppdrag och självförsvaret och Rb 04 för attackuppdrag över hav.

Dessutom kan S 37 medföra aktiva

och passiva motmedel för att reducera fiendliga vapeninsatser.

Ny kombinationsroll

Under övning "Samverkan 92" övades för första gången samma spaningsflyg-förband tillämpat i de tre rollerna attack, jakt och spaning (AJS).

Spaningsflygdivisionerna genomförde förutom huvuduppgiften underrättelseinhämtning även attackuppdrag med sjömålsrobot Rb 04 under mörker och ingick i luftförsvaret på dagtid. Resultatet blev mycket positivt och flera värdefulla erfarenheter erhöles, som väl kommer till användning i framtiden i AJS- och JAS-epoken.

Spaningsviggarna kommer i likhet med AJ 37 att modifieras under mitten av 90-talet och får därmed större attack- och jaktkapacitet (Rb 15, BK, sex Rb 24, m m).

För planering och utvärdering samt signalspaning kommer flygplanen att kunna kommunicera med FASA (FöretagsAnalys Spaning Attack) genom en datastav, helt i likhet med AJ 37 efter modifiering.

Spaningsflygplanen kommer också att ha dess specifika fotokapacitet att finnas kvar intill dess JAS 39 Gripen erhåller spaningskapsel. ■

Signalspaningsflyg

Av Rolf Ohlsson

Flygburen signalspaning genomförs såväl i fred som i krig och kan ske på strategisk, operativ och taktisk nivå. Signalspaningen kan ske som kommunikationsspaning och/eller teknisk spaning.

Signalspaning på **strategisk nivå** sker för regeringens och överbefälhavarens (ÖB:s) behov. Detta sker främst genom kommunikationsspaning.

Signalspaning på **operativ nivå** innebär inhämtning av information för bearbetning och delgivning av underrettelser som erfordras som underlag för högkvarterets beslut. Operativa underrettelser inhämtas genom kommunikationsspaning och teknisk signalspaning.

Taktisk signalspaning innebär inhämtning av information för bearbetning och delgivning av underrettelser som erfordras som underlag för taktiska beslut och för stridsledning. Denna inhämtning sker som teknisk signalspaning och kommunikationsspaning.

I första hand skall signalspaningsflyg täcka områden där övriga signalspaningssystem är bristfälliga eller har

tillfälligt nedsatt verkan. I krig kan också snabbt brister i det ordinarie signalsystemet uppkomma och som då får täckas med ett flygburet system.

Arbetshesten Caravelle

För att lösa behovet av signalspaning med flyg har C E 1 till sitt förfogande "131:a transportflygdivisionen", vilken under fredstid är baserad på Malmén (F 13 det).

Divisionen består av flygstyrka, markstyrka och en FRA-del. (FRA = Försvarets RadioAnstalt.) Sedan 1974 har divisionen utnyttjat två TP 85 Caravelle för signalspaningsflygning. Varje TP 85 kan operera självständigt från ordinarie (O-) bas eller tillfällig (T-) bas över hela landet.

ÖB utövar den operativa ledningen av försvarets signalspaning. ÖB leder den flygburna signalspaningen genom inriktning av FRA:s signalspaningsverksamhet. Inriktningen baseras på ÖB:s och militärbefälhavarens (MB) underrettelsebehov som kan lösas med signalspaning.

Caravelle-uppdragen företagsleds av C E 1. I E 1:s stab finns kompetens och kunskap för att göra företaget säkert, lösa uppgiften, verka och överleva.

Följande principer gäller vid plane-

ring av företagen för att erhålla bästa skydd:

- ▶ Tag största hänsyn till hotbilden.
- ▶ Lägga routen långt in över eget område.
- ▶ Begär övervakning – ledning av Stril för varje företag.
- ▶ Vid behov beställ jaktskydd för uppdraget eller delar av det.
- ▶ Utnyttja möjligheten att använda T-bas.
- ▶ Utnyttja vädret.
- ▶ Om uppgiften inte säkert kan lösas tag upp en dialog med beställaren.

Företaget leds därefter på eskaderorder.

Hot – risker

Besättningen måste under genomförandet vara mycket lyhörd för eventuella avvikelser från de förutsättningar som låg till grund för planering av företaget. Vid t ex jakthot mot företaget måste besättningschefen snarast besluta om ändrad spaningsroute eller avbryta företaget för att inte riskera att bli bekämpad.

TP 85-verksamheten är i dag väl fungerande och har välutbildad och rutinerad personal i både flyg- och tekniska facket.

Framtiden – Utvecklingen

TP 85 Caravelle kommer i mitten av 90-talet (1996-98) att ersättas med ett nytt – lite mindre men betydligt modernare – flygplan. Flygplanet får ett snabbare flygplan som bl a har större räckvidd och högre topphöjd än Caravelle. Ersättare blir två Gulfstream G IV och flygplanet får militärbeteckningen TP 102B. ■

Foto: Peter Liander

Transportflyg

Av Den-Erik Brölen

Foto: Ulf Fabiansson

E 1:s transportflyg har till uppgift att i krig tillsammans med Luftfartsverkets krigsorganisation genomföra totalförsvarets flygtransporter över hela landet. Det centrala militära transportflyget används då i första hand för att lösa ÖB:s och MB:s transportuppgifter som inte kan eller bör lösas med andra transportmedel. E 1:s ledningsorganisation för flygstridskrafter täcker hela landet och tillgodoser ledningsbehovet på ett bra sätt.

Ifred är uppgiften för Sveriges "tredje största flygbolag" att så fredsrationellt som möjligt genomföra flygtransporter för försvarsmakten inom och utom landet. Även många företag och organisationer utanför försvaret utnyttjar E 1:s transportflyg – t ex FN, försvarsindustrin, olika hjälporganisationer och Nordiska Rådet.

TP 84-förbandet (C-130 Hercules) är den tunga komponenten i krigsorganisationen. Det genomför i första hand skrymmande materieltransporter med dimensionerande materiel och förbandstransporter. Förband med mindre flygplanstyper, som varierar från SK 60 till Cessna Citation och Learjet, genomför i första hand passagerartransporter. Dessa kan emellertid

alternativt även transportera mindre skrymmande materiel.

Innehåll i krig

Förbanden leds i krig med företagsorder, eskaderorder transport, som vid vissa transporter föregås av en stridsplan som benämns *transportflygorder*.

Besättningen i krig utgörs av sex man – en befälhavare, en förare, en navigatör, en färdmekaniker och två lastmästare. Förstelastmästaren är yrkesofficer medan andrelastmästaren är värnpliktig.

Utbildning av värnpliktiga lastmästare har genomförts under senare år och resultatet har blivit mycket gott.

Flygplanet och dess besättning utgör ett eget förband när det utför sina uppdrag. De svarar för allt från detaljplanläggning till klargöring. De värnpliktiga lastmästarna ges också en grundläggande teknisk utbildning på flygplanstypen för att även kunna delta i klargöringstjänsten.

Typlaster för olika förband i Flygvapnet, Armén och Marinen som skall kunna flygtransporteras finns (skall finnas) beskrivna i detalj. Detta för att underlätta för MB, lägre regionala chefer och transporterade förband vad gäller planering och genomförande.

Krigserfarenheter

Under de senaste åren har framför allt TP 84-förbandet deltagit i samtliga större övningar i stor omfattning med flygplan och personal under längre

tider för att lösa omfattande transportuppgifter. Dessutom deltog förbandet integrerat i de allierade FN-flygoperationerna i tre veckors tid under Kuwaitkriget, när det svenska fältsjukhuset transporterades till Saudiarabien. De riktigt krigsrealistiska erfarenheterna erhöles från hjälpflygningarna till Sarajevo nu i augusti.

Allt detta har verkligen prövat systemets förmåga under realistiska förhållanden och givit många erfarenheter. Dessa omsätts i dag över hela linjen från den högsta ledningsnivån ner till det enskilda flygplanet och berör framför allt integreringsfrågor med Luftfartsverkets krigsorganisation, sambandssäkerhet och uthållighet – taktikutveckling icke att förglömma.

När den tunga komponenten i systemet använder sig av krigsbaser för lastning och lossning vid större förbandstransporter ställs krav som hittills inte blivit tillräckligt tillgodosedda i taktikdiskussioner och vid utbildning. Ändring är på gång. Sakta men säkert håller transportflygssystemet på att bli till fullo accepterat och får behov och krav tillgodosedda.

Datorn planerar

Då det finns stora likheter med att företagsleda attack- och transportflygförband och underlaget därmed också till stora delar kan vara gemensamt, pågår analyser för att se möjligheterna att företagsplanera transportflygföretag med hjälp av FASA – alltså datorsystemhjälp. ■

Bas- och teknisk tjänst

Av Steve Runström

Foto: Anne Johannesson

Första Flygeskaderns flygförband betjänas av basförband som är underställda sektorcheferna. C E 1:s inflytande på och ansvar för bas- och teknisk tjänst utövas genom ett nära samarbete och kontakter med bland annat förbands- och baschefer. E 1 (stab & verksamhetskontoret) följer kontinuerligt upp bland annat flygplansläge, flygplansstatus och flygtidsproduktion samt omfördelar vid behov resurser. Eskaderstaben arbetar dessutom med läge avseende basresurser,

baseringsmöjligheter, flygplans- och ammunitionsläge samt prognoser avseende dessa resurser. Därigenom skapas förutsättning för att få bästa möjliga basresurser, vilket är avgörande för optimala insatser.

Underlaget, arbetsmaterialet är omfattande genom att det täcker samtliga E 1:s system – attack-, lätt attack-, spanings-, signalspanings- och transportflygsystem och dessa systems användningsmöjligheter över hela landet.

E 1 deltar, inom området bas- och

teknisk tjänst, i verksamheter inom stora delar av Flygvapnet, t ex utbildning och övningar från nivån klargöringstroppchefer till sektorchefernsnivå, inspektioner av och besök på krigsbaser. Därigenom ökar kunskaperna om flygeskaderns flygförbands behov av stöd samt ökar den egna kunskapen om basförbandens status.

Ökade krav med AJS

Vad avser arbetet med den framtida bas- och tekniska tjänsten inriktas denna främst mot införandet av AJS 37 och därmed sammanhängande hantering av sjömålsrobot Rb 15, bombkapslar och sex jaktrobotar på flygplanstypen. Dessa nya beväpningsalternativ och ett ökat flerrollsutprästande ställer nya och ökade krav på basystemet. Det bidrar också till en erfarenhetsuppbyggnad inför JAS 39 Gripen-epoken. Det taktiska utnyttjandet av basresurserna kommer i framtiden att bli av stor betydelse för förbandens uthållighet, överlevnad och verkan.

Dagens system och metodik vad avser uppföljning och hantering av bas- och flygplansmateriel har en mångårig tradition och utveckling. Den är fortfarande tidsenlig och uppfyller väl det moderna krigets krav. ■

Historik

Av Bert Stenfeldt

Flygvapnet blev egen försvarsgren 1926. Först i försvarsbeslutet tio år senare, 1936, lades grunden till Flygvapnets snabba expansion. De tidigare fyra flygkårerna omorganiserades och utökades till sju flottiljer - fyra bomb-, två spanings- och en jaktflottilj. Dessa sammanfördes i EN operativ eskader. Flygeskadern omfattade således alla tre flygslagen.

Erfaresheterna av Andra världskrigets första år påverkade i hög grad 1942 års försvarsbeslut (FB 42). Flygvapnets slagkraft ökade markant jämfört med 1936 års beslut. (Störst var ökningen av jaktflyget. Detta flygslag hade visat avgörande betydelse i invasionsförsvaret under "slaget om

Eskaderchefer för E 1:	
38-01-07 - 42-06-30	Generalmajor Bengt G:son Nordenskiöld
42-07-01 - 52-03-31	Generalmajor Paul R af Uhr
52-04-01 - 64-03-31	Generalmajor Björn Bjuggren
64-04-01 - 66-09-30	Generalmajor Stig Norén
66-10-01 - 73-03-31	Generalmajor Gösta Odqvist
73-04-04 - 77-06-30	Generalmajor Bengt Rosenius
77-07-01 - 80-09-30	Generalmajor Sven-Olof Olson
80-10-01 - 83-09-30	Generalmajor Erik Nygren
83-10-01 - 90-09-30	Generalmajor Bertil Nordström
90-10-01 -	Generalmajor Bert Stenfeldt

Storbritannien". Enligt FB 42 skulle antalet krigsflygplan utökas till cirka 1000.

1942 indelades flygförbanden operativt i fyra eskadrar:

- ▶ Första Flygeskadern, E 1, bombeskader
 - ▶ Andra Flygeskadern, E 2, jakteskader
 - ▶ Tredje Flygeskadern, E 3, jakteskader
 - ▶ Fjärde Flygeskadern, E 4, spaningseskader.
- ● Första Flygeskadern/E 1

var en renodlad bomb/attackereskader fram till 1966. Störst var E 1 under slutet av 50-talet och fram till mitten av 60-talet, då E 1 omfattade fyra flottiljer och tolv divisioner A 32 Lansen - med dåtida mått ett mycket kvalificerat attackflygplan. Flottiljerna som tillhörde E 1 var F 6, F 7, F 14 och F 17. I slutet av 50-talet ersattes F 14 av F 15.

År 1966 genomfördes en omorganisation av försvarsmakten. Jakteskaderna (E 2 och E 3) utgick och jaktförbanden delades upp på fyra mili-

tärområdesbefälhavare, vilka fick luftoperativt ansvar. Även spaningseskadern (E 4) utvecklades.

Behovet att hålla attackresurserna samlade innebar, att Första Flygeskadern förblev under en chef - direkt underställd Överbefälhavaren (ÖB) i fred och krig. Genom detta enkla lydnds- och ledningsförhållande skapades möjligheter för ÖB att snabbt tilldela attackresurser till den eller de militärbefälhavare (MB) som bedöms ha största behovet av dessa. Det möjliggjorde också ett effektivt och optimalt utnyttjande av de begränsade resurserna över hela operationsområdet.

Då jetskolflygplanet SK 60 (efter modifiering i slutet av 60-talet) blev ett effektivt lätt attacksystem, underställdes de lätta attackflygdivisionerna chefen för Första Flygeskadern (C E 1) av samma skäl som för attackflygförbanden. Under 70- och 80-talen har C E 1 av i stort samma skäl också tillförts ansvaret för spanings-, tungt transportflyg- och signalspaningsförbanden. ■

Jubileumsflygdag

Den 22 augusti firade Första Flygeskadern/E 1 sin 50 årsdag med en massiv flygparadering över Göteborg. Tiotusen

tals nöjda bevittnade evenemanget, trots att vädret knappast kunde bli bättre. - Följande stod att läsa i kvällsavisan i Dag under rubriken "Dagens ros":

Dagens ros och tack till Flygvapnet. Trots regn och rusk fick vi göteborgare en fin uppvisning. Om än en något nerbantad. Jag och många önskar fler uppvisningar.

Trots vädret en gläder C E 1, generalmajor Bert Stenfeldt.

Nedan: Chefen för Flygvapnet, generallöjtnant L-E Englund, med motmedel - ett par soll-av F 7-dosor.

Foto: Alf Fabiansson
L-E Nylof

Major ingen Squadron Leader

Har ÖB rätt eller fel – en språklig gradskillnad.

Den 11 januari 1919 utsågs den brittiske generalmajoren Sir Hugh Trenchard, sedermera Lord Trenchard, till chef för Royal Air Force (RAF). Han tvingades föra en tuff kamp mot de övriga vapengrenarna, som var bittra motståndare till det nybildade flygvapnet. Sir Trenchard insåg tidigt vikten att skänka RAF en egen identitet. Bl a skrev han: "To make an Air Force worthy of the

name, we must create an Air Force spirit."

Ett av de medel han valde var att skapa ett helt nytt system av militära grader för RAF och samväldets flygvapen, där graderna låg något fasförskjutna jämfört med t ex armén. Härigenom kunde han också motivera en egen lönesättning för sina officerare. De nya RAF-graderna Pilot Officer, Squadron Leader, Group Captain m m kom också att spegla RAF-officerens ansvar och roll i den nya organisationen. Så har det bestått ändå in i våra dagar.

● ● Vad jag vill visa med

detta är, att vi i Sverige gör *helt fel* när vi översätter svenska flygvapengrader till RAF-grader. Det finns ingen parallellitet! En svensk överste i Flygvapnet är inte Group Captain, en major är inte Squadron Leader och en fänrik är inte Pilot Officer! Det korrekta är att översätta med Colonel, Major resp Second Lieutenant – d v s precis som vi gör när vi översätter till det *amerikanska* gradsystemet, vilket i princip följer det svenska i fråga om nivåer.

Tyvärr har det felaktiga sättet att översätta svenska flygvapengrader till brittiska förhållanden fått fäste i de flesta

svenska uppslagsböcker. Men vad värre är även i av ÖB utfärdat tjänstemeddelande för Försvarsmakten återfinns denna felaktighet. Jag tycker det är viktigt, att även i så triviala ting som översättningar ta hänsyn till och respektera flyghistoriska fakta. Den svenske flygmajoren måste alltså få finna sig i att vara Major in the Swedish Air Force när han presenterar sig utomlands – inte Squadron Leader! Och vad är det för fel på Major? Jag bara frågar ... ■

*Lennart Berns
Major in the Swedish Air Force*

MHS kläcker 36 nya majorer

De nya majorer i Flygvapnet den 18 juni, då MHS AK FV 1991/92 avslutades. Liksom förra året genomfördes examensceremonierna vid respektive elevs hemmatorn.

Eleverna representerade ett tvärsnitt av Flygvapnets yrken och förband. Jämfört med tidigare år kan noteras, att andelen elever utbildade i nuvarande befälsordning har ökat markant. Det är helt naturligt och innebär också att medelåldern sjunkit. Kursens yngste elev var 28 år och den äldste 51.

Kursens främste elev blev **Anders Nyström** (F 13), som tilldelades CFV bokpremium. Premium erhöll även **Thomas Nicklason** (F 16/SeM) och **Torsten Öhman** (F 13) för framstående studieresultat.

En major ur det amerikanska flygvapnet, **Larry Morton**, deltog i kursens allmänna utbildningskedje. Det är första gången en utländsk elev genomgått en kurs vid Militärhögskolans flyglinje. Goda kunskaper i svenska var en förutsättning för deltagandet, vilket inte vållade Larry några problem. Från USAF kom han närmast som instruktör på C-130 Hercules.

Detta var också den sista kursen "AK FV" som genomfördes vid Militärhögskolan i den traditionella organisatio-

nen med försvarsgrensvisa linjer. Från och med höstens kurs genomförs AK FV, som nu kallas **Tak F**, vid den taktiska linjen.

Med en gemensam linjeför-

just nu förre flyglinjeföraren överste **Mats Björling**, samlas alla "AK" under en hatt och benämns Taktisk linje.

Grovt skissat genomförs den högre kursen vid **Stabslinjen**

under det första året och vid den *Operativa linjen* det andra. Tekniska kurser genomförs vid *Tekniska linjen* i sin helhet. ■

Sven Scheiderbauer

Elevs årets bild i kursledning.

Pilotexamen vid F 5

Den 3 september förrättades examen vid Krigsflygskolan i Ljungbyhed. 18 blivande stridspiloter mottog efter genomgången GFU – grundläggande flygutbildning – sina "guldvingar" ur generalmajor Bert Stenfelts hand.

Examen inleddes på sedvanligt sätt med examensflygning, då generalmajor Stenfeldt flög med flygettan och tillika kurs-ettan kadett **Joakim Sjölin** från Bjärred i Skåne.

Under examensceremonin

presenterades kadett **Magnus Lilja** (Helsingborg) som kurs-tvåa och kadett **Magnus Hyllander** (Ystad) som kurs-trea.

I övrigt examinerades kadet-terna Andreas Brink, Petter Eklund, Anders Gustafsson, Björn Jungvallius, Anders Jönsson, Peter Kemppi, Jörgen Norrman, Magnus Nybom, Håkan Petersson, Martin Ramsin, Staffan Söderberg, Claes Wikström, Mark Young samt flygingenjör Anders Lindblad och Torgny Fälthammar.

I sitt examenstal berättade generalmajor Stenfeldt för publiken, att det var på dagen 40 år sedan han själv mottog sina guldvingar.

Reservnytt

Peter Salomon har anställts som generalsekreterare vid Sveriges Reservofficersförbund (SROF) med ansvar för för-handlingar, förbundskansli och information. SROF har sitt kansli på Linnégatan 89 (hus F), 115 23 Stockholm. Tel: 08-788 99 24. Fax nr: 08-788 98 77. ■

– Jag har haft 40 lyckliga år i Flygvapnet – att flyga är att leva!

Generalmajor Stenfeldt påpekade, att Sverige som har ett starkt och effektivt flygvapen med hög kvalitet på perso-nal och materiel, har mycket att lära de nya stridspiloterna, men de har också mycket att ge Flygvapnet.

Bland publiken fanns denna dag också ett 50-tal jubilarer,

som 1967 mottog sina vingar vid F 5. Flyglarare major Tomas Ramsin och sonen, kadett Martin, får fr o m i år fira exa-men på samma dag.

Dagen till ära fanns också tre tidigare flottiljchefer vid Krigsflygskolan på plats: Överste Per-Johan Widmark, överste i Åke Lönnberg och överste Åke Rehnberg. ■

Diana Sendlak

Utnämningar

Regeringen har förordnat chefen för försvarsstaben, general-löjtnanten **Owe Wiktorin**, att fr o m den 1 oktober 1992 t o m den 30 juni 1993 vara militärbefälhavare i Södra mili-tärområdet (MB Syd). ■

Regeringen har förordnat översten av 1. graden **Tomas Warming** att fr o m den 1 juli 1992 vara stabschef hos

Militärbefälhavaren i Övre Norrlands militärområde. Re-geringen har också utnämnt Warming att från samma datum vara generalmajor. ■

Regeringen har förordnat över-sten **Hans Hagberg** att fr o m den 1 juli 1992 vara för-svarsattaché hos överbefälhava-ren. Regeringen föreskriver att Hagberg under tiden för för-

ordnandet skall vara placerad som armé- och flygattaché vid Sveriges beskickning i London och som armé-, marin- och flygattaché vid Sveriges be-skickning i Dublin med London som stationeringsort. ■

Regeringen har utnämnt över-stelöjtnanten med särskild tjänsteställning **Håkan Pet-tersson** att fr o m den 1 juli

1992 vara överste i försvar-smakten. ■

Regeringen har utnämnt över-sten **Kjell Nilsson** att fr o m den 1 juli 1992 vara överste av 1. graden i försvarsmakten. Dessutom har regeringen för-ordnat Nilsson att från samma tidpunkt vara chef för enheten för produktionsledning vid flygstaben (C FS/Prod L). ■

Apropå Kuwait-kriget:

100 miljoner kartblad

Vid flygstaben finns ett datasystem (VAX/VMS + 4 arbetsstationer) benämnt Hinder 90 för registre-ring och analys av flyghinder och flygbasdata. En målsättning är att kunna använda systemet i vissa led av produktionen av flygkartor.

Fabrikanten Intergraph utger en kundtidning som heter Intervue. I en av de senare utgåvorna finns en artikel om hur FN-alliansen försågs med kartunderlag för sina FN-operationer. Därur kan sammanfattas enligt nedan.

Kartor till det amerikanska försvaret produceras av Defence Mapping Agency (DMA). Produktionen sker till stor del med hjälp av datorsys-tem.

Inför och under Kuwait-kriget användes 150 arbetsstationer dygnet runt från mitten av november 1990 till och med februari 1991.

Med bl a satellitbilder som under-

lag producerades kartor, som var anpassade för de militära behoven, vid DMA-anläggningarna i St Louis/Missouri, Louisville/Kentucky och Brookmont/Maryland. En arbets-grupp sammansatt av representanter från DMA och systemutvecklaren producerade specialkartor från bl a Landsat-data-underlag.

Under operation Desert Storm

beställde det amerikanska försvaret över 10 000 sorters nya eller upp-daterade papperskartor och digitala produkter för planering, analys och genomförande av företaget. För att täcka operationsområdet, som var ca 1,8 miljoner kvadratkilometer, trycktes mer än 100 miljoner kart-blad.

Flera nya produkter togs fram pga det utökade utvecklingsarbetet under kriget – bl a terrängdatabank på CD-ROM, kartor producerade med nya digitala metoder och punkt-positionsdatabaser på video som användes av personal som valde ut anfallsmålen och planerade företagen.

● ● Som kuriosum kan tilläggas, att de under Kuwait-kriget omtalade Patriot-robotarna har ett lednings-system som är framtaget av samma systemutvecklare som bidragit till Flygvapnets "Hinder 90-system". ■

Leif Andersson

Unga ambassadörer

37 ungdomar och sju eskorter (ledare) deltog i årets International Air Cadet Exchange, IACE. Det är ett internationellt utbyte av flygintresserade ungdomar från hela världen. I år reste de svenska ungdomarna antingen till Belgien, Frankrike, Holland, Storbritannien, USA, Tyskland eller Österrike. Bland annat ingick i utbytet att representera Flygvapnet och Sverige. 44 "små" ambassadörer ute i stora världen.

Utbytet inleddes för svensk del med en förberedelsevecka vid F 16, Uppsala. Under ledning av kapten Åke Willberg (F 20/StrILS) och de andra svenska ledarna repeterade ungdomarna flygvapenkunskaper inom bl a stril, samband och flygfacket. En del lektioner hölls på engelska. Då fick man bl a lära sig att hålla taktal. Alla höll var sitt föredrag på engelska om allt från JAS 39 Gripen till berömda svenska uppfinningar. Förberedelseveckan innehöll många intressanta

och roliga inslag såsom idrott, utbildningsmiddag med vett och etikett, information från flygstaben, FVRF och SLK.

Två av våra utbytesungdomar var Stefan Jönsson och Fredrik Larsson. De har följande att berätta.

● ● Den 21 juli, väl förberedda och laddade, blev vi upphämtade på Häslö flygplats i Västerås av en C-130 Hercules ur det norska flygvapnet. Den lyfte oss till Frankfurt och själva utbytet.

Tal & foto: Stefan Jönsson
Fredrik Larsson

Hälsösvenska IACE-gruppen

Efter 2 1/2 timme landade vi på den amerikanska flygbasen Rhein-Main i Frankfurt. Där hade samlats cirka 500 kadetter och 50 eskorter för att utväxlas till olika länder. Dygnet i Frankfurt gick snabbt och präglades av kontaktknytande, byten av märken och "pins" samt prat om flyg, flyg och flyg. Dagen därpå vidtog uppdelning till respektive värdländer. Två veckors äventyr väntade.

Den svenska USA-gruppen

(nio kadetter och en eskort) tog skuttet från Frankfurt till USA. Första anhalten var Washington D.C.

● ● Väl framme med sex timmars tidsförskjutning i ryggen checkade vi in på hotellet – ett par stenkast från försvarshögkvarteret Pentagon. Mottagandet från CAP (Civil Air

En riktig höjdersommar

24 ungdomar från hela Sverige har under tre veckor genomfört sommarkurs vid F 6 i Karlsborg – 11 tjejer och 13 killar mellan 17-19 år. Under de intensiva studieveckorna har ungdomarna givits en bra bild av Flygvapnet och dess olika yrken. Sommarkurserna anordnas varje år vid flottiljer runt om i Sverige. Det finns totalt 350 platser att "slåss om". I år konkurrerade inte mindre än 2 400 ungdomar om att bli uttagna.

Det är flygstaben som väljer ut de ungdomar som skall tas ut. Ungdomarna skall ha fyllt 15 år för sommarkurs 1 och 17 år för sommarkurs 2. I övrigt tar man hänsyn till om ungdomarna tidigare gått någon FV-ungdomskurs, om någon sökt tidigare, var ungdomarna bor (lokalkrekrytering) etc. Även skolbetyget ger vägledning. Vid

lika avgör lotten. Kursdeltagandet är avgiftsfritt (logi, kost och uniformsutrustning). Resan till och från respektive flottilj får dock ungdomarna själva bekosta.

Gert Olausson är ungdomshandläggare vid F 6 och svarar för ungdomsverksamheten. Han berättar, att syftet med att arrangera ungdomskurser är att

väcka intresse för och öka kunskap om försvaret och Flygvapnet. Han säger också, att kurserna till stor del består av yrkesinformation med målsättning att "sälja" Flygvapnet och locka ungdomarna att välja något av de yrken som Flygvapnet erbjuder.

● ● Gustav Alm (Stockholm) och Maria Jansson (Vänersborg) har båda nyligen slutat nian och ägnade tre veckor av sommarlovet åt att vara med på den här ungdomskursen.

Orsaken till att Gustav Alm ville

De utvalda bland 2400!

Patrol) blev mycket varmt. Vi kände oss som hemma på en gång.

Följande dag besökte vi National Air och Space Museum – världens största flygmuseum?

Som flygvapenungdom och

flygfantast var det en himmelsk upplevelse att få besöka museet – kanske inte minst därför att vi fick se filmen "To fly", som visades på en duk, modell

JätteSTOR. Med vår amerikanska guide besökte vi tillsammans med en brittisk IACE-grupp också bl a Arlington National Cemetery (inklusive vaktombyte), Viet-

nam Memorial, Lincoln Memorial, Washington Monument samt Hard Rock Café.

● ● Efter fyra dagar var det dags att flyga till vårt huvudmål som var Washington State (i nordvästra USA). Vi landade på Sea-Tac Airport utanför Seattle och mottogs av CAP Washington Wing. Därefter for vi söderöver till Chehalis, där vi mötte våra värdfamiljer.

Jag och Stefan fick dela värdfamilj medan några av de övriga svenskarna fick bo ensamma hos sina värdfamiljer. På färden hem till värdfamiljen utfrågades vi av sonen i familjen om allt ifrån skolor i Sverige till vad för sorts musik vi gillade. Vi fick bl a veta att ett körkort kostar 15 \$ (då cirka 80 kronor).

I husets vardagsrum fanns bl a en 42 tums TV. I våra sovrum fanns: TV+Nintendo, bergsprängare med CD, flipperspel, USA-flagga och vattensäng.

Besöksdagarna rullade på med ett fullmatat schema: djurpark, Space Needle (200 m), shopping, båtutrustning till indianby, Long Beach, kongress- och guvernörsbyggnaden, shop-

ping, picknick hos amiral, shopping igen, exercissupervisning (mycket imponerande) m m .

● ● På den sjätte dagen reste vi till McChord AFB, där vi bl a åter träffade den brittiska IACE-gruppen. Vi gjorde en rundtur på den jättestora flygbasen och studerade bl a en STRIL-anläggning, transportjätten C-141 Starlifter, jaktflygplanet F-5 (Freedom Fighter) samt basens museum.

Resans höjdpunkt nåddes dagen därpå, då vi först fick flyga cirka två timmar i en Cessna 182 och studera en vulkan som hade "exploderat" 1980. Landskapet runt vulkanen ser ut som på bilder man sett från månen.

Därefter fick vi träffa divisionschefen för The Blue Angels (US Navy:s flyguppvisningsgrupp), Flight Leader Greg Wooldridge. Vi fotograferade och fick autografer. Efter lunch bar det av till Boeing Flight Center, där vi fick flyga simulator, 747-400. Wow! Slutligen besökte vi Boeing Museum of Flight.

● ● Efter elva fullmatade dagar var det dags att ta avsked. Jag är helt övertygad att vi alla vill åka tillbaka till staten W så snart som möjligt. Vi

lämnade Washington med många nya vänner och adresser.

Kroppströta återkom vi till D.C. Den 5 augusti steg vi ombord på planet som tog oss tillbaka till Frankfurt.

Väl tillbaka i Frankfurt träffades vi alla IACE-ambassadörer med tusentals minnen och upplevelser i bagaget. En natt i Frankfurt följdes av uppsittning i det norska Hercules-flygplanet för återfärd till Sverige och F 16/Uppsala.

Äntligen svensk mat igen! Under avslutningsmiddagen berättade en från varje land om sina bästa upplevelser under de två veckorna. – Dagen därpå var det allmänt uppbrott. IACE 1992 var slut.

IACE-gemenskapen innebar en underbar resa, som man förhoppningsvis sent skall glömma. ■

Svenska ledare 1992 var:

Lt Tommy Packalen (F 7) i Sverige
Mj Jörgen Öberg (F 20/S) i Sverige

Sg Karin Helmersson (SLK) i Sverige

Sg Maria Glans (SLK) i Frankrike
Kn Jan Berg (F 20/S) i Nederländerna

Lt Claes Evebring (F 10/Se S) i Storbritannien
Kn Åke Willberg (F 20/S) i USA

komma till F 6 i Karlsborg berodde dels på hans tidigare kurser inom Flygvapnet, dels på att hans farfar överste Sven Alm varit pilot vid F 6 – ett fak-

tum som väckte sonsonens intresse för flyg.

Maria Jansson har däremot aldrig ägnat sig åt försvaret tidigare. Men hon hade fått syn på en kursansökan hos syokonsulent vid sin skola. Hon tyckte att det verkade spännande och kul. Hon sökte direkt.

– Men jag trodde aldrig att jag skulle bli antagen, eftersom det är så många sökande, säger Maria.

● ● Lägerkursen har bl a undervisat i navigation, sjukvård och sambandstjänst. Ungdomarna har dessutom fått viss drill i exercis, sprungit orientering och lärt sig bädda sängen ... på "rätt sätt". De har också fått prova på att skjuta. Under kursen har deltagar-

na fått flyga TP 84 Hercules, SK 60 och segelflygplan. Utflykter har gjorts till pansarmuséet i Axvall och flygvapenmuséet i Linköping.

I övrigt har de gjort studiebesök vid fallskärmsjägarskolan (FJS) i Karlsborg inklusive F 6. Både för Gustav Alm och Maria Jansson har kursen stämt väl överens med de förväntningar de hade innan de åkte till Karlsborg.

– Den har till och med varit över förväntan, säger de. – Vi kan verkligen rekommendera FV-sommarkurser för er som är intresserade av Flygvapnet och som vill prova på något annorlunda och spännande nästa sommar.

Att kursen varit väldigt intensiv är båda överens om. Det har inte blivit mycket tid över för extra sömn och att slappa. Detta är dock båda nöjda med. De tycker bägge att programmet varit intressant och kul.

Om den här sommarkursen kommer att leda till ett framtida yrke inom Flygvapnet har Maria Jansson emeller-

tid svårt att svara på.

Gustav Alm är betydligt mer inriktad på Flygvapnet. Det ser han i dag som det mest troliga för hans del.

Gert Olausson konstaterar, att även om kursdeltagarna inte självskrivet hamnar inom Flygvapnet i framtiden, så har kanske de här tre veckorna väckt andra tankar, kanske att börja inom frivilligförsvaret. En positiv grundinställning till försvaret/Flygvapnet är i alla fall grundmurad.

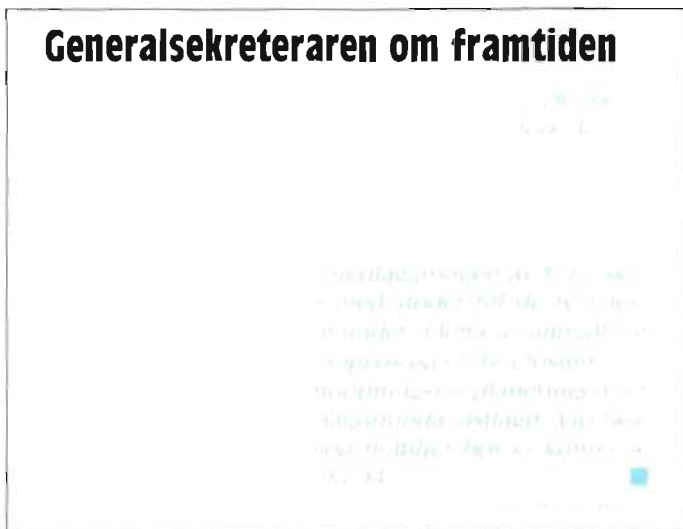
● ● Till sommarkurserna söker man på speciell blankett, vilken skickas ut i mitten av februari till skolor, flottiljer, förbund och föreningar. **Ansökan skall vara flygstaben tillhanda senast 1 april.** Mer information om Flygvapnets ungdomsverksamhet och sommarkurser kan fås från närmaste flygflottilj eller från:

Flygvapnets yrkesinformation, Flygstaben, 107 84 Stockholm. Telefon **08-788 89 35.** ■

Lena Ijungberg & Lars Öbom

Dagens hopp - morgondagens ryggrad.

Flygarmonumentet hedrat

Högvakten i Stockholm utgick lördagen den 15 augusti från Karlaplan - till de omkringboende österväljarnas stora förvåning. Anledningen härtill var att FVRF ville hedra Flygarmonumentet som är rest till att bevara minnet av alla de män vilka i arbetet för flygningens utveckling offrat sina liv.

Första gången tanken på ett monument väcktes finns nedtecknat i ett protokoll från 1917, där ingenjör Tord Ångström föreslår att Svenska Aeronautiska Sällskapet skulle ta ett sådant initiativ. Svenska Aeronautiska Sällskapet stiftades för övrigt 1900 och tog 1921 namnet Kungliga Svenska Aeroklubben (KSAK).

En insamling startades och 1931 kunde monumentet färdigställas och skänkas till Stockholms stad att resas på Karlaplan. Skapare var professor Carl Milles. Tanken från början var att varje stupad flygare skulle hedras med en plakettnedlagd i monumentets urna. De första namnen skulle vara André, Fraenckel och Strindberg.

Denna idé övergavs emellertid.

Många är de jubiléer som manifesterats vid detta monument både från KSAK och FV. Särskilt värt att nämna är KSAK 60-årsjubileum (1960), då HM Konungen nedlade en krans och HKH prins Bertil högtidstalade. Flygvapnets 50-årsdag 1976 ej heller att förglömma. Då "förmörkades" Karlaplans himmel av stilrena flygplansformeringar.

Det var en ära för FVRF att, efter riksförbundsordförandens Gunnar Löfström minnesord och kransnedläggning, kunna avmarschera från Karlaplan med musikkår och högvakt mot Stockholms slott.

Gillis Weingarth

Flygarmonumentet i Stockholm. Bild: Bertil Weingarth

Nyheter från höstmötet

Det sedvanliga höstmötet hölls denna gång den 21 - 23 augusti under värdskap av Sala flygvapenförning. Många styrelsesuppleanters närvaro gjorde att diskussionerna i styrelsen fick stor bredd. Medan styrelsen sammanträdde sällsattes damerna med ett omväxlande program genom Annie Lundhults försorg.

Sammanträdet leddes av tre olika ordföranden. Rekord? Efter som CFV chefsmöte (i vilket vår nye styrelseordförande, Jan-Åke Berg, deltog) hastigt flyttats till denna week-end, inledde riksförbundets ordförande Gunnar Löfström. Under en tidig punkt på föredragningslistan utsågs Ulf Järnstad till ny vice styrelseordförande efter Jan Nyström. Ulf fick överta sammanträdet direkt. På lördagskvällen anlände äntligen Jan-Åke Berg.

Belastningen på egna medel för jubileumsstämman blev förhållandevis låg tack vare spon-

sorer och bidrag från Kronprinsessan Margaretas Landstormsfond.

Förbrukningen av statliga medel visade sig ha hållits inom av ÖB tilldelad ram. Medlemsantalet har tyvärr sjunkit något, medan utbildningen har ökat under 91/92.

Erfarenheterna från besök på de centrala kurserna tilldrog sig som vanligt stort intresse och erfarenheterna bearbetas till nästa år. Det mest bekymmersamma är att Köpingsvik kursgård avsagt sig alla frivilligkurser sommaren 1993. (Man skall i stället ordna flyktigför-

Efter nådigt bemyndigande av H M Konungen och stämmebeslut är nu FVRF:s förtjänstmedalj kunglig och har fått ett nytt och betydligt elegantare utseende. De som har den gamla silver- eller guldmedaljen har rätt att köpa den nya. Priset är 360 respektive 390 kr. Man bär antingen den gamla eller den nya – aldrig båda tillsammans.

FVRF:s nya medaljreglemente bifogas riksförbundsstyrelsens anvisningar för 1992/93.

Utdelningen av den nya medaljen skedde för första

gången vid jubileumsstämman i mars. ■

Gillis Weingarth

Guld

Helmerson, Kjell Kansliet
Jildenstål, Roy Örebro läns FVFB
Klahr, Jan-Åke Sydöstra Sveriges FVFB
Sunesson, Wahlborg Kansliet

Silver

Andersson, Stig F 16/Se M
Bark, Lena Västgöta-Dals FVFB
Klingenholt, Sven-Erik F 16/Se M
Moberg, Björn Flygstaben
Nore, Lennart Stockholms FVFB
Persson, Jan Nissans FVFB
Svensson, Börje Wernlands FVFB
Svensson, Per Älvsborgs FVFB
Wennergrund, Berndt Skaraborgs FVFB

vid rekryteringskampanjer. Han kommer att vara en viktig del av vårt kansli lag cirka halvåret framöver. ■

Gillis Weingarth

Vår ordinarie kanslisekreterare Madeleine Ahl har blivit uttagen till FN-tjänst i Libanon under tiden september-mars. Hon skall vara chef för stabsexpeditionsgruppen och vi gläds med henne åt denna intressanta uppgift.

Under tiden träder **Åke Andersson** in som kanslisekreterare. Han pensionerades 1991 efter fem års tjänst vid FS rekryteringsavdelning. Dessförinnan har han varit flygtekniker vid F 18 i Tullinge åren 1948-86.

Åke har tidigare tjänstgjort vid kansliet som tillfällig hjälp

Nationaldagsfirande

I ett strålande vackert försommarväder deltog Stockholms Flygvapenförbund traditionsenligt i firandet av nationaldagen på Skansen den 6 juni.

Festligheterna började med en samling i Kungsträdgården för de ca 50-talet deltagande organisationerna och föreningarna. Därifrån marscherade vi tillsammans med flera musikårer längs Strandvägen och Djurgårdsvägen till Skansen. Ett 10-tal medlemmar deltog i denna marsch. Vi bar både vår förbunds fana och den svenska fanan (som den tidigare föreningen tilldelats av Stiftelsen Svenska Flaggans Dag). Väl framme på Skansen paraderade fyra medlemmar framför Konungen och hälsade med fanorna.

Högtidstalet hölls i år av riksdagens talman Ingegärd Troedsson. Konungen delade ut årets fanor till de organisationer/föreningar som tilldelats sådan av Stiftelsen. ■

*Johan Törnqvist
Styrelseordf/Stockholms FVFB*

Den 2 juni avtackades före styrelseordföranden **Hans Hagberg** vid en ceremoni under ledning av riksförbundets ordförande Gunnar Löfström. Hans tilldelades samtidigt FVRF:s förtjänsttecken.

Styrelsen hade gjort en insamling och Hans fick en ölmugg av tenn att förse med

innehåll på lämplig pub i London. (Hans är numera attaché där.)

Hans tackade för sig och var övertygad om att Jan-Åke Berg skulle bli en bra ny styrelseordförande. Han hoppades få återkomma i frivilligssammanhang när han återvänder från sin tjänst som attaché. ■

Gillis Weingarth

Ny kurskatalog och anmälningsblankett

I slutet av juni distribuerades FVRF:s nya kurskatalog. Den gäller tiden 1 januari till 30 juni 1993. Katalogen presenterar inte bara kurser utan även utbildningsgångar och kurslängder för varje tjänstegren.

Har Du inte fått någon kurskatalog, kontakta Din frivilligavdelning eller flygvapenförening/flygvapenförbund.

I den nya kurskatalogen finns en ny anmälningsblankett, något förenklad. Denna blankett har även separat sänts till frivilligavdelningarna samt förbund och föreningar. Fr o m den 1 juli i år skall denna blankett användas inom FVRF. Nästa kurskatalog distribueras i januari 1993 och omfattar budgetåret 93/94. ■

Tore Bertilsson

Stipendium vid OHS-examen

För första gången utdelades stipendium ur Sigrid Hallins donation. Främste elev ur sex olika yrkesfack fick vid sin fänriksexamen den 15 maj ur flygstabschefens hand mottaga en gåva från FVRF. Den bestod av visitkortshållare, papperskniv och brevprens i mässing med gravering och försedda med vårt märke. – Eleverna uttryckte sin tacksamhet och ansåg att gåvan skulle komma till god användning. ■

Gillis Weingarth

läggning). En enig styrelse beslöt att pröva F 14 i stället.

Vi beklagar att en epok måste avbrytas, inte minst för F 17:s del, som i många år ansvarat för utbildningen vid Köpingsvik på ett utmärkt sätt. Verksamhetsbidraget för 92/93 är nu uträknat och fastställt. Det är utsänt tillsammans med plane-

ringsanvisningarna för 93/94. I dessa sker en entydig satsning på LOMOS i samarbete med FV.

Sjöarnas flygvapenförbund fick sina stadgar fastställda och är nu etablerade. Ag FVRF 2000 fick på sin lott att förbereda en kommande diskussion om konsekvenser av försvars-

beslutet, främst då förändringarna beträffande F 13 och F 7.

I övrigt hänvisas till utsänt styrelseprotokoll.

Styrelseordföranden Jan-Åke Berg avslutade sammanträdet med ett stort tack till Sala flygvapenförening för ett till alla delar utmärkt arrangemang. ■

Gillis Weingarth

Utbildning för skjutledare

I samband med stämman i Linköping kom frågan om godkända skjutledare upp genom en motion skriven av Gästrike FVf. Kraven på skjutledare ökar. De instruktörer ur FVRF som vill leda skjutningsövningar skall vara godkända av flottilj och namnen ordetsatta.

För att bli godkänd behövs utbildning. På stämman diskuterades en central enveckaskurs som genomförs inom Armén. Vid samtal med kursanordnande myndighet visade det sig att denna i första hand var avsedd för hemvärnsinstruktörer och regionalt rekryterade. Därför genomfördes i samverkan med F 16:s frivilligavdelning en regional skjutle-

Förbundsbyggnaden går vidare. — Skaraborgs och Wermlands flygvapenföreningar har gått samman i Sjöarnas Flygvapenförbund. Med fortsatt gott stöd från F 6 har förbundet bra förutsättningar att verka för FVRF och FV. — På bilden ses C F 6, överste Sten Öhlander, samt interimsstyrelsen med i r v Valter Andersson, Gert Olausson och Peter Hultin gemensamt posta de nya stadgarna till riksförbundet för godkännande.

darutbildning i slutet av augusti avsedd för instruktörer inom FVFB/FVf som samverkar med F 16. Vi kommer att utvärdera denna kurs under hösten och skriva en utbildningsplan för skjutledarutbildning.

Denna utbildningsplan kan preliminärt sändas ut till FVFB/FVf inför höstens planeringskonferenser. Utbildningen kan sedan inplaneras under utbildningsåret 93/94 i samråd med respektive flottilj.

Tore Bertilsson

UGL-kurs på Älvkarleö

FVRF har varje vår några elevplatser till UGL-kurser på Älvkarleö. De är främst sergenter/fanjunkare som inte tidigare genomfört UGL som tilldelas dessa elevplatser. FVRF deltog första gången 1989. Utbildningen på Älvkarleö med sin speciella miljö har uppskattats mycket av våra elever.

Ännu en UGL-kurs har nu genomförts. Denna gång gällde det några dagar i april och det var Älvkarleö Herrgård som fick utstå påfrestningarna som en UGL-kurs innebär. Älvkarleö Herrgård ägs av SLK och är mycket lämplig för bl a frivilligutbildning. Från FVRF skickades fyra deltagande. I övrigt deltog två hemvärnsmän, tolv från FRO samt sex lotter.

Älvkarleö Herrgård håller femstjärnig hotellstandard med både mat och logi. Herrgården ligger någon mil utanför Gävle. Miljön är diskret, perfekt lämpad för avkoppling åt de funderingar som kan uppkomma vid en UGL-kurs. Här skall inte berättas så mycket om innehållet i denna kurs mer än att den bygger på upplevelsebaserad inläring. I kur-

Flygbasjägare på Stagården

I slutet av januari och början av februari 1993, dvs veckorna 4, 5 och 6, är det åter dags för central vinterutbildning vid Stagården. Efter några snöfattiga vintrar tyder nu alla tecken på att det blir en riktig vinter.

Två nya kurser genomförs vid Stagården kommande vinter. Det är flygbasjägare som genomför en kompletterande vinterutbildning under en vecka.

Efter gjorda erfarenheter under våren och sommaren har beslutats att tidigare genomförda AMBU (2 veckor) ersätts med AMU 3 (1 vecka). AMU 3 genomförs också för första gången vid Stagården i vinter.

Det har framför allt framkommit önskemål om spridning av den allmänna militära utbildningen under längre tid samt anpassning till lika lång utbildning för alla kategorier. I övrigt

sen blir deltagarna och handledarna till en enda stor sammansvetsad grupp. Med de mycket engagerade handledarna vi hade blev denna kurs inget undantag.

Johan Dalbherg

genomförs utbildningen som tidigare med AMU 2, transport- och motortjänst, stabs-tjänst samt närskyddstjänst.

F 15 är för femte året kursanordnande myndighet och utlovar bästa förhållanden för vinterutbildning. Efter kontakt med F 15:s väderavdelning kan med dess statistiska underlag som bas utlovas, att det med största sannolikhet blir en rejäl hälsingevinter.

Anmälan skickas via egen flottilj och förbund/förening till FVRF, **senast den 15 november**.

I den nya kurskatalogen finns alla detaljer om kurser och förmåner. Ny blankett för kursanmälan är framtagen och skall användas. Kurskatalog och anmälningsblankett kan rekvireras från frivilligavdelningarna eller från flygvapenförbund/-förening.

Tore Bertilsson

Nytt datorstöd

FVRF:s och många andra frivilligorganisationers datorer har blivit alltför åldersstigna. De fungerar därför dåligt. Nio organisationer (CFB, FIFF, FMCK, FVRF, SBK, SBS, SKBR, SLK, SVK RF) har gått samman för att fastställa gemensamma krav och få ett billigare system.

ÖB har avsatt gemensamma medel och arbetet börjar nu visa resultat. Hårdvaran är när detta skrivs installerad vid vårt kansli och mjukvaran kommer i snabb takt. Tills vidare är bara medlemsregistret infört, men utbildningsregister och ekonomistöd kommer.

Systemet arbetar i MS-DOS miljö och är förberett för regional och lokal hopkoppling, om organisationen så önskar.

Gillis Weingarh

Uppdragsstyrning

Från att tidigare givit frivilligorganisationerna ganska allmänna uppgifter har ÖB fr o m 1992 övergått till uppdragsstyrning. Denna har länge tillämpats i försvaret. Nu är det frivilligorganisationernas tur. Uppdragsstyrningen innebär, att vi får mer konkreta uppdrag och att vi sedan vid budgetårets slut skall redovisa våra resultat mot dessa uppdrag.

För FVRF:s del kan uppdragen efter genomförd budgetdialog med ÖB sammanfattas sålunda:

- Led verksamheten
- Utveckla nytt datorstöd
- Bedriv försvarsinformation
- Rekrytera medlemmar
- Genomför anbefalld utbildning

Nytt för i år är ÖB:s hårda tryckning på den externa försvarsinformationen. Efterhand som försvarets fredsorganisation minskas får de lokala frivilligorganisationerna här ett ökat ansvar. FVRF:s högvakt under Stockholm Water Festival med hithörande aktiviteter är ett bra exempel på försvarsinformation som vänder sig till den breda allmänheten.

I övrigt stämmer ÖB:s uppdrag bra med vår stämmas fastställda riktlinjer. FVRF:s kraftigt målstyrda utbildning passar också väl in i detta mönster.

Gillis Weingarh

FÄRILA-BASEN 30 ÅR

I slutet av maj var det stor verksamhet i Färila. Flygbasen och den nästan lika gamla bastropsförstärkningen jubilerade. Bastropsförstärkningen är unik. Den bildades för nästan 30 år sedan! Den har dessutom sju medlemmar som fortfarande är aktiva. ... Av ursprungsgänget, alltså!

Förstärkningen larmades ur sängarna tidigt på lördagsmorgonen. Den anlände till basen på rekordtid och angrep något sömnrusiga men likväl tända primäruppgifterna enligt stridsplanen. Efter inspektion av

C F 4/Se NN, överste Gunnar Ståhl, som uttryckte sig berömligt på det sätt som "grabbarna" löste sina uppgifter, vidtog utbildning i form av vapentjänst, byggande av skenmål och minering så att

den lede fi skulle kunna hållas på "behörigt avstånd".

Kvällen avslutades med att de sju veteranerna – Stig Almström, Tore Arvidsson, Karl-Axel Blomqvist, Karl-Erik Eriksson, Alf Hamrén, Yngve Högvall, Emil Winberg – premierades med FVRF:s förtjänstplakett.

Feststämningen fortsatte under söndagen. Då var det familjedag på basen för förstärkningens och hemvärnets anhängare. Hemvärdet, som ställde upp med en något reducerad styrka, förevisade värkanon och det senaste i övrig vapenväg. Hemvärnssamariterna, som upprättade en

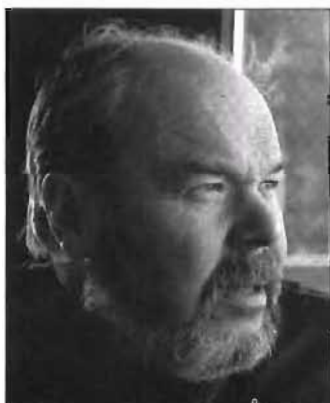
samlingsplats för skadade, förevisade allt som finns i förbandsväg. Flygvapnet demonstrerade det nya amröjarkfordonet och en komplett koktross. Förstärkningen visade upp sina färdigheter i konsten att hantera vapen, minor och skenmål.

Dala-Hälsinge Flygvapenförbund fanns på plats med en egen skärmställning inklusive FVRF:s utställning. Gemensam lunch utspisades ur koktrossen, som efter militär sedvana var stadig ärtsoppa. Avslutningsvis gavs en flyguppvisning med Jaktviggen ur F 4. ■

Patrik Larsson

Vår äldsta bastropsförstärkning

Stig Forslund

Som det går att läsa här intill firade Färila-basen och dess bastropsförstärkning 10 år i maj. Här berättar Färila-basens förste bastropschef, Carl-Hugo Westelius, bakgrunden till och hur den första bastropsförstärkningen kom till. Westelius hade stort engagemang i bastropsförstärkningen hela sin aktiva tid. Detta engagemang har överfört till efterföljande chefer. Nuvarande chefen, Stig Forslund, driver verksamheten vidare i samma positiva anda. – Så här berättar Westelius:

Färila-basen uppsattes hösten 1962. Personalen utgjordes av

Carl-Hugo Westelius

några få värnpliktiga och undertecknad som bastochef samt en flygtekniker. Motivet till bastoförstärkningen var dåvarande E 1:s (första flygeskadern) höga krav på beredskap vid basen. E 1 ansåg att det inte var tillräckligt med denna lilla styrka, varför flottiljen måste försöka lösa detta problem.

Dåvarande basadjutanten vid flottiljen, *Bernt Ungman*, tog sig an detta problem. Han kom på den geniala idén att försöka utnyttja före detta vpl vid flottiljen och boendes inom basens närområde. Därefter mottog jag namn och adressuppgifter på ett 10-tal för ändamålet lämpliga grabbar.

Det ankom på mig att uppsöka dessa och att få dem intresserade för uppgiften. Ett för mig ganska lätt uppdrag, enär min information rönste stort intresse hos dessa färiligrabbar, av vilka en del var kända för mig redan tidigare som vpl vid F 15. Efter information och kontraktskrivning tillkom en grundkurs som

genomfördes veckoslutvis under vår och höst. Teori på Gästis och praktik vid basen.

Genom årens lopp har sedan vidareutbildning samt repetitionskurser genomförts. Dessa grabbar är verkligen specialister på alla tänkbara uppgifter som kan uppkomma vid en flygbas när den lede fi blir för närgången. Han kommer knappast att kunna ta oss på sängen! Andan, samhörigheten och pliktrogenheten har varit enorm hos dessa grabbar.

Många goda instruktörer från F 15 har varit behjälpliga vid både praktisk och teoretisk utbildning vid basen. *Bernt Ungman* har varit föregångsmannen för den första bastropsförstärkningens tillkomst vid Flygvapnet. 1. flygverkmästare *Sven Grafström* har också när nedlagt ett mycket förtjänstfullt arbete. Han har svarat för utbildningens genomförande. ■

Hugo W. Westelius

Ungdomsledarträff på F 20

I slutet av maj sammanträdde Flygvapnets ungdomsledare på F 20 i Uppsala. Det var premiär för denna typ av träff. Den är en ersättning för utbildningskontrollerna. Träffen arrangerades av FVRF och FS gemensamt med undertecknad och Lars Öhom (FS/Yrkesinfo) som ansvariga.

Bl a diskuterades erfarenheter av två års gemensam FV-ungdomsverksamhet. Deltagarna ägnade större delen av tiden till ett omfattande grupparbete beträffande utbildningsplanerna. Det var många och bra synpunkter som framkom; främst om innehåll och timfördelning mellan kurserna. Dessa synpunkter ligger nu till grund för utbildningsplanernas revidering. De reviderade planerna skall vara utskickade till flottiljer och förbund/föreningar i slutet av augusti.

Utvärderingen av denna träff visade, att det är mycket viktigt för alla ungdomsledare att träffas under ett par dagar och bearbeta planer och ge erfarenheter från hela landet. Att F 20 är den perfekta platsen konstaterades också.

Nästa år i maj återkommer denna träff på F 20, då utökad med representanter för eleverna. Det är sedan meningen att detta skall fortgå varje år med ungdomsledarna och vartannat år med elevrepresentanter. ■

Tore Bertilsson

POSTTIDNING

B

Flygstaben
107 84 STHLM

3595

BEGRENSAD
TERSÄNDNINGdefinitiv eftersändning
änds försändelsen med
adressen på baksidan.

"Tvestjärt" ser genom marken

Svensk radarteknik intar glädjande nog en framträdande ställning i världen. Tex har USA visat stort intresse för ett visst svenskt forskningsprojekt.

I cirka tio år har FOA

jad i rymdfarkoster. Den svenska prototypen lovar gott. Den har givit tydliga bilder.

FOA gör sina Carabas-prov med ett flygplan från FMV:PROV, typ TP 86.

gömda vapen, soldater eller surhet i marken. Hade Carabas kunnat användas under Kuwaitkriget, skulle man eventuellt kunna spåra/se Iraks gömda Scud-robo-

Teoretiskt kan Carabas komma att se cirka 100 m under jorden. Radarn är bildaldstrand och använder ett lågt våglängdsområde, från 15 ned till tre meter. Tekniken är ett steg

satsat tiotals miljoner på ett radarprojekt som kallas Carabas (Coherent All Radio BAnd System). Det handlar om syntetisk apertur radar = SAR. Liknande teknik finns utnytt-

Två radarantennar har fästs baktill på flygplanet, enligt bilden.

Med färdigutvecklad Carabas skall man kunna se genom marken och på så sätt upptäcka t ex

lar. - Tyvärr är Carabas ännu inte tillämpbar i bräckt eller salt vatten. Annars hade vårt försvar/Marinen haft ett bekymmer mindre. Troligen.

bortom den hos SAR. Den kan närmast jämföras med tomografi (som medicinskt används för att upptäcka hjärntumörer).

Jahn Charleville